

Memorandwm Esboniadol i:

1. Cod Anghenion Dysgu Ychwanegol Cymru;
2. Y Rheoliadau canlynol;
 - Rheoliadau Anghenion Dysgu Ychwanegol (Cymru) 2021
 - Rheoliadau Tribiwnlys Addysg Cymru 2021
 - Rheoliadau Addysg (Unedau Cyfeirio Disgyblion) (Pwyllgorau Rheoli etc.) (Cymru) (Diwygio) 2021
 - Rheoliadau Ysgolion Annibynnol (Darparu Gwybodaeth) (Cymru) (Diwygio) 2021
 - Rheoliadau Deddf Cydraddoldeb 2010 (Galluedd rhieni a phersonau dros oedran ysgol gorfodol) (Cymru) 2021

Paratowyd y Memorandwm Esboniadol hwn gan y Tîm Trawsnewid Anghenion Dysgu Ychwanegol ac fe'i gosodir gerbron Senedd Cymru ar y cyd â'r is-ddeddfwriaeth uchod ac yn unol â Rheol Sefydlog 27.1.

Datganiad y Gweinidog

Yn fy marn i, mae'r Memorandwm Esboniadol hwn yn rhoi darlun teg a rhesymol o effaith ddisgwyliedig:

1. Cod Anghenion Dysgu Ychwanegol Cymru;
2. Rheoliadau Anghenion Dysgu Ychwanegol (Cymru) 2021;
3. Rheoliadau Tribiwnlys Addysg Cymru 2021;
4. Rheoliadau Addysg (Unedau Cyfeirio Disgyblion) (Pwyllgorau Rheoli etc.) (Cymru) (Diwygio) 2021;
5. Rheoliadau Ysgolion Annibynnol (Darparu Gwybodaeth) (Cymru) (Diwygio) 2021;
6. Rheoliadau Deddf Cydraddoldeb 2010 (Galluedd rhieni a phersonau dros oedran ysgol gorfodol) (Cymru) 2021

Rwy'n fodlon bod y manteision yn cyfiawnhau'r costau tebygol.

Kirsty Williams AS, Gweinidog Addysg
2 Mawrth 2021

RHAN 1 – MEMORANDWM ESBONIADOL

1. Disgrifiad

- 1.1. Mae Rhan 2 o Ddeddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018 ('y Ddeddf') yn sefydlu'r system statudol yng Nghymru ar gyfer diwallu anghenion dysgu ychwanegol plant a phobl ifanc ("y system ADY"). Mae Rheoliadau drafft Anghenion Dysgu Ychwanegol (Cymru) 2021 yn darparu ar gyfer nifer o faterion sy'n ymwneud â gweithredu'r system ADY, er enghraifft rhagnodi cyfnodau o amser y bydd dyletswyddau penodol yn cael eu cyflawni oddi mewn iddynt er mwyn gweithredu'n effeithiol a nodi swyddogaethau Cydlynnydd Anghenion Dysgu Ychwanegol ("CADY"). Mae Cod drafft Anghenion Dysgu Ychwanegol Cymru ("y Cod") hefyd yn gosod gofynion ar gyfrif llywodraethu ysgolion a gynhelir yng Nghymru, cyrff llywodraethu sefydliadau yn y sector addysg bellach ("SABau") yng Nghymru, awdurdodau lleol a chyrrff y GIG sy'n ymwneud â gweithredu'r system ADY ac arfer swyddogaethau oddi tani. Mae'r Cod hefyd yn rhoi canllawiau i'r awdurdodau cyhoeddus sy'n cyflawni swyddogaethau o dan y system ADY, ynghlŷn ag arfer y swyddogaethau hynny o dan Ran 2 o'r Ddeddf.
- 1.2. Mae Rhan 3 o'r Ddeddf yn parhau â Thriwiwnlys Anghenion Dysgu Ychwanegol Cymru ac yn ei ailenwi'n Driwiwnlys Addysg Cymru ("y Tribiwnlys"). Yn ogystal ag awdurdodaeth y Tribiwnlys a nodir yn Rhan 2 o'r Ddeddf, mae ganddo awdurdodaeth mewn perthynas â gwahaniaethu ar sail anabledd mewn ysgolion (gweler adran 116 o Ddeddf Cydraddoldeb 2010 ac Atodlen 17 i'r Ddeddf honno o ran darpariaeth ynghlŷn â hyn). Mae Rheoliadau drafft Tribiwnlys Addysg Cymru 2021 yn darparu ar gyfer cyfansoddiad y Tribiwnlys ac yn nodi'r weithdrefn i'w dilyn mewn gweithrediadau gerbron y Tribiwnlys.
- 1.3. Mae Rheoliadau Addysg (Unedau Cyfeirio Disgyblion) (Pwyllgorau Rheoli etc.) (Cymru) (Diwygio) 2021 yn diwygio Rheoliadau Addysg (Unedau Cyfeirio Disgyblion) (Pwyllgorau Rheoli etc.) (Cymru) 2014 ("Rheoliadau 2014") i ddarparu bod yn rhaid i awdurdod lleol ddirprwyo'r swyddogaethau penodedig i bwyllgor rheoli uned cyfeirio disgyblion. Y swyddogaethau penodedig yw swyddogaethau'r corff llywodraethu o dan y Ddeddf sydd, yn unol â pharagraff 1 o Atodlen 1 i Ddeddf Addysg 1996, yn swyddogaethau'r awdurdod lleol mewn perthynas ag uned cyfeirio disgyblion.
- 1.4. Mae Rheoliadau Ysgolion Annibynnol (Darparu Gwybodaeth) (Cymru) (Diwygio) 2021 yn diwygio Rheoliadau Ysgolion Annibynnol (Darparu Gwybodaeth) (Cymru) 2003 er mwyn ei gwneud yn ofynnol i gais i roi ysgol annibynnol ar y gofrestr o ysgolion annibynnol yng Nghymru gynnwys gwybodaeth am y mathau o ddarpariaeth ddysgu ychwanegol a gynigir gan yr ysgol i ddisgyblion ag anghenion dysgu ychwanegol (os o gwbl).

- 1.5. Mae Rheoliadau Deddf Cydraddoldeb (Galluoedd rhieni a phersonau dros oedran ysgol gorfodol) (Cymru) 2021 yn addasu darpariaethau penodol yn Neddf Cydraddoldeb 2010 o dan amgylchiadau penodol. Mae'r addasiadau yn sicrhau y gall cynrychiolydd rhiant plentyn nad oes ganddo alluedd, neu gynrychiolydd person ifanc nad oes ganddo alluedd, gyflwyno hawliad ar ran yr unigolyn hwnnw o dan Atodlen 17 i Ddeddf Cydraddoldeb 2010.

2. Materion o ddiddordeb arbennig i'r Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad

- 2.1. Gosodwyd y Cod drafft, y rheoliadau drafft a'r rheoliadau eraill gerbron ar 2 Mawrth 2021 fel un pecyn, a hynny er mwyn dangos y rhyngweithredu rhwng y darpariaethau yn y priod offerynnau.
- 2.2. Daeth adrannau'r Ddeddf sy'n cynnwys y dyletswyddau i ddynodi pobl ar gyfer y rolau statudol (adrannau 60 i 62) i rym ar 4 Ionawr. Daeth Rheoliadau Cydlynedd Anghenion Dysgu Ychwanegol (Cymru) 2020 (O.S. 2020/Cy. 299) ("Rheoliadau CADY") i rym ar y dyddiad hwnnw hefyd. Mae'r Rheoliadau hynny yn nodi'r cymwysterau a'r profiad sydd eu hangen ar berson i gael ei ddynodi'n CADY a swyddogaethau'r CADY. Caiff y Rheoliadau hynny eu diddymu drwy Reoliadau Anghenion Dysgu Ychwanegol (Cymru) 2021, gan fod y darpariaethau yn y cyntaf wedi'u haildeddfu yn yr olaf (gweler rheoliadau 26 i 30).
- 2.3. Mae Rheoliadau Anghenion Dysgu Ychwanegol (Cymru) 2021 yn gwneud tri diwygiad i'r Ddeddf.
- 2.3.1. Mae Rheoliad 4 yn diwygio adran 88 o'r Ddeddf ynglŷn â'r rheolau ar hysbysu a dogfennau. Mae'r diwygiad yn darparu y bydd hysbysiad neu ddogfen a roddir yn electronig yn cael ei drin neu ei thrin fel un sydd wedi cael ei roi neu ei rhoi, oni phrofir i'r gwrthwyneb, ar y diwrnod y'i hanfonir. Mae hyn yn adlewyrchu'r rheol yn adran 14 o Ddeddf Deddfwriaeth (Cymru) 2019, nad yw'n gymwys i'r Ddeddf.
- 2.3.2. Mae Rheoliad 19 yn diwygio adran 44 o'r Ddeddf i ddarparu bod dyletswyddau cyrff y GIG o dan adran 20(5)(a) ac (c) o'r Ddeddf ynglŷn â sicrhau triniaeth neu wasanaeth perthnasol sy'n ddarpariaeth ddysgu ychwanegol i berson a gedwir yn gaeth yn peidio â bod yn gymwys o ddechrau cyfnod cadw'r person dan sylw. Yn y sefyllfa hon, mae ar awdurdod cartref y person a gedwir yn gaeth ddyletswydd eisoes o dan adran 42 o'r Ddeddf i drefnu darpariaeth ddysgu ychwanegol briodol ac mae'r ddyletswydd honno yn addas i ymdrin â sefyllfa lle y cedwir person yn gaeth. Efallai na fydd corff y GIG yn gallu sicrhau triniaeth na gwasanaeth perthnasol yn ymarferol i berson a gedwir yn gaeth (yn enwedig gan na fyddai'n gyfrifol o bosibl am ddarparu gwasanaethau iechyd i'r

person a gedwir yn gaeth yn ystod y cyfnod cadw) neu nad yw'r driniaeth na'r gwasanaeth perthnasol yn briodol o bosibl mwyach.

- 2.3.3. Mae Rheoliad 33 yn diwygio adran 68 o'r Ddeddf i ddarparu, at ddibenion dyletswyddau awdurdod lleol i wneud trefniadau i osgoi a datrys anghytundebau a darparu gwasanaethau eirioli annibynnol, fod awdurdod lleol hefyd yn gyfrifol am bobl a gedwir yn gaeth y mae'n awdurdod cartref iddynt. Mae'n briodol i drefniadau'r awdurdod cartref fod yn gymwys mewn perthynas â phobl a gedwir yn gaeth, gan mai'r awdurdod sy'n arfer swyddogaethau mewn perthynas â nhw a'i bod yn osgoi unrhyw anawsterau o ran cadarnhau pa awdurdod lleol fyddai fel arall yn gyfrifol (o ystyried mai sail y prawf ar gyfer cyfrifoldeb yw bod person o fewn ardal awdurdod lleol, sy'n anodd ei chadarnhau mewn sefyllfa lle y cedwir person yn gaeth).
- 2.4. Fel yr esbonnir mewn man arall yn y Memorandwm Esboniadol, mae'r Cod drafft yn gosod gofynion. Mae Pennod 1 o'r Cod drafft yn esbonio sut y nodir y gofynion hynny yn y Cod.
- 2.5. Bwriedir rhoi'r system ADY ar waith mewn camau o 1 Medi 2021 (gweler paragraff 3.7 isod). Dyna'r rheswm pam nad yw'r rheoliadau yn diddymu'r gyfraith sy'n ymwneud ag anghenion dysgu ychwanegol.

3. Cefndir deddfwriaethol

- 3.1. Mae Rhan 2 o'r Ddeddf yn sefydlu'r system ADY. Wrth ei gwraidd, mae'r system yn golygu mai cyrff llywodraethu ysgolion a gynhelir a SABau ac awdurdodau lleol fydd yn gyfrifol am benderfynu a oes gan blant neu bobl ifanc anghenion dysgu ychwanegol ac os felly, nhw fydd yn gyfrifol am baratoi a chynnal cynllun datblygu unigol ('CDU') iddynt. Mae CDU yn nodi anghenion y plentyn neu'r person ifanc a'r ddarpariaeth ddysgu ychwanegol fydd ei hangen i ddiwallu'r anghenion hynny. Mae dyletswyddau i sicrhau'r ddarpariaeth ddysgu ychwanegol a phethau penodol eraill, a nodir mewn CDU. Mae'r system ADY yn darparu bod gan blant, eu rhieni a phobl ifanc yr hawl i apelio i'r Tribiwnlys ynglŷn â materion penodol sy'n gysylltiedig ag adnabod eu hanghenion a'r ddarpariaeth i'w diwallu.
- 3.2. Bydd y system ADY yn disodli'r system o dan Ran 4 o Ddeddf Addysg 1996 ar gyfer adnabod plant ag anghenion addysgol arbennig ('AAA'), eu hasesu a darparu ar eu cyfer.
- 3.3. Cychwynnodd Gorchymyn Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018 (Cychwyn Rhif 1) 2020 (O.S. 2020/Cy. 267) amrywiol bwerau yn y Ddeddf, sef darpariaethau i arfer pwerau ynddynt a darpariaethau cysylltiedig. Cychwynnodd hefyd adrannau 60 i 62 sy'n cynnwys dyletswyddau i ddynodi pobl ar gyfer y rolau statudol a darpariaethau sy'n ymwneud â'r rhestr o sefydliadau ôl-16 arbennig annibynnol yng Nghymru neu yn Lloegr, y mae'n rhaid i Weinidogion Cymru eu sefydlu. Mae Rheoliadau Anghenion Dysgu Ychwanegol (Rhestr o Sefydliadau Ôl-16 Arbennig Annibynnol) (Cymru) 2020 (O.S. 2020/Cyf. 303) yn darparu ynghylch y rhestr honno a cheisiadau gan ysgolion i gael eu cynnwys ynddi.
- 3.4. O dan adran 4 o'r Ddeddf, mae'n ofynnol i Weinidogion Cymru gyhoeddi cod ar anghenion dysgu ychwanegol. Gall y cod osod gofynion ynghylch materion penodol (a nodir yn adran 4(5) o'r Ddeddf) ac mae'n ofynnol iddo gynnwys y gofynion penodol a ddisgrifir yn adran 4(6) o'r Ddeddf. Gall hefyd wneud darpariaeth sy'n nodi'r hyn sy'n ofynnol i gyflawni'r dyletswyddau yn adrannau 7(1) ac 8(1) o'r Ddeddf ynghylch awdurdodau lleol a chyrrff y GIG yn rhoi sylw i Gonfensiynau'r Cenhedloedd Unedig.
- 3.5. Gall y Cod gynnwys canllawiau ar arfer swyddogaethau o dan y Ddeddf ac unrhyw fater arall sy'n gysylltiedig ag adnabod a diwallu anghenion dysgu ychwanegol (adran 4(2) o'r Ddeddf). Mae'n rhaid cynnwys canllawiau ar arfer swyddogaeth corff llywodraethu ysgol a gynhelir neu SAB i gymryd pob cam rhesymol i sicrhau bod y ddarpariaeth ddysgu ychwanegol sydd ei hangen i ddiwallu anghenion dysgu ychwanegol disgybl neu fyfyrwr yn cael ei chynnig a bod cynllun datblygu unigol yn cael ei baratoi ar gyfer y disgybl neu'r myfyrwr (adran 47(3) o'r Ddeddf).

- 3.6. Mae'r Ddeddf hefyd yn rhoi amrywiol bwerau i wneud rheoliadau i Weinidogion Cymru sy'n ategu'r swyddogaethau yn y Ddeddf.
- 3.7. Mae pob set o'r rheoliadau yn darparu y byddant yn dod i rym ar 1 Medi 2021. Os bydd y Senedd yn cymeradwyo dwyn y Cod i rym, bydd yn rhaid gwneud gorchymyn cychwyn (adran 5(4) o'r Ddeddf). Y bwriad yw y daw'r Cod i rym hefyd ar 1 Medi 2021. Mae Gweinidogion Cymru yn bwriadu arfer eu pwerau cychwyn (o dan adran 100 o'r Ddeddf) i ddarparu bod swyddogaethau o dan y Ddeddf yn dod i rym mewn camau o 1 Medi 2021.
- 3.8. Bwriedir cyhoeddi'r Cod drafft o dan y pwerau yn adran 4 o'r Ddeddf (yn ogystal â chynnwys darpariaeth a wneir o dan adrannau 7(4) ac 8(4) o'r Ddeddf a'r canllawiau sy'n ofynnol o dan adran 47(3) o'r Ddeddf). Nodir y weithdrefn ar gyfer ei baratoi o dan adran 5 o'r Ddeddf, sy'n ei gwneud yn ofynnol i ymgynghori ar god drafft â phobl benodol (gweler isod am fanylion yr ymgynghoriad) ac na ellir ei gyhoeddi oni bai bod drafft ohono (a all fod yn ddrafft wedi'i addasu yn dilyn yr ymgynghoriad hwnnw) wedi cael ei osod gerbron y Senedd a'i gymeradwyo ganddi drwy benderfyniad.
- 3.9. Bwriedir gwneud Rheoliadau Anghenion Dysgu Ychwanegol (Cymru) 2021 o dan adrannau 15(2), 21(10), 32(1)(b), 36(3), 37(1)(a) a (b), 45, 46, 60(4), 65(5), 67, 82, 83, 97 a 98(2) o'r Ddeddf. Mae'n rhaid i'r Rheoliadau hyn gael eu cymeradwyo gan y Senedd drwy'r weithdrefn gadarnhaol ddrafft (fel sy'n ofynnol o dan adran 98(3) o'r Ddeddf).
- 3.10. Bwriedir gwneud Rheoliadau Tribiwnlys Addysg Cymru 2021 o dan adrannau 70(4), 74, 75, 76(3), 77, 91(6) a 92(2) o'r Ddeddf ac adran 207(4) o Ddeddf Cydraddoldeb 2010 a pharagraffau 6(1), (2) i (5) a (7) a 6A o Atodlen 17 iddi. Mae'n rhaid i'r Rheoliadau hyn gael eu cymeradwyo gan y Senedd drwy'r weithdrefn gadarnhaol ddrafft (fel sy'n ofynnol o dan adran 98(3) o Ddeddf 2018 ac adran 209(6) o Ddeddf Cydraddoldeb 2010).
- 3.11. Bwriedir gwneud Rheoliadau Deddf Cydraddoldeb 2010 (Galluedd rhieni a phersonau dros oedran ysgol gorfodol) (Cymru) 2021 o dan adran 207(4) o Ddeddf Cydraddoldeb 2010 a pharagraff 6F o Atodlen 17 i Ddeddf Cydraddoldeb 2010. Mae'n rhaid i'r Rheoliadau hyn gael eu cymeradwyo gan y Senedd drwy'r weithdrefn gadarnhaol ddrafft (fel sy'n ofynnol o dan adran 209(6) o Ddeddf Cydraddoldeb 2010).
- 3.12. Bwriedir gwneud Rheoliadau Ysgolion Annibynnol (Darparu Gwybodaeth) (Cymru) (Diwygio) 2021 o dan adrannau 160(1), 168 a 210(1) a (7) o Ddeddf Addysg 2002. Mae'r Rheoliadau hyn yn destun y weithdrefn penderfyniad negyddol (fel sy'n ofynnol o dan adran 210(4) o Ddeddf Addysg 2002 a pharagraff 34 o Atodlen 11 i Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006). Trosglwyddwyd swyddogaethau Cynulliad Cenedlaethol Cymru o dan y darpariaethau hynny i Weinidogion Cymru

yn rhinwedd paragraff 30 o Atodlen 11 i Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006.

- 3.13. Gwneir Rheoliadau Addysg (Unedau Cyfeirio Disgyblion) (Pwyllgorau Rheoli etc.) (Cymru) (Diwygio) 2021 o dan adran 569(1), (4) a (5) o Ddeddf Addysg 1996 a pharagraff 15 i Atodlen 1 i Ddeddf Addysg 1996. Mae'r Rheoliadau hyn yn destun y weithdrefn penderfyniad negyddol (fel sy'n ofynnol o dan adran 569(2) a (2C) o Ddeddf Addysg 1996 a pharagraff 33 o Atodlen 11 i Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006). Trosglwyddwyd swyddogaethau'r Ysgrifennydd Gwladol yn Atodlen 1 i Ddeddf Addysg 1996 i Gynulliad Cenedlaethol Cymru drwy Orchymyn Cynulliad Cenedlaethol Cymru (Trosglwyddo Swyddogaethau) 1999 O.S. 1999/672 ac yna i Weinidogion Cymru yn rhinwedd paragraff 30 o Atodlen 11 i Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006.

4. Diben ac effaith fwriadedig y ddeddfwriaeth

- 4.1. Diben y system ADY, gan gynnwys y Cod a'r rheoliadau o dan y pwerau yn y Ddeddf, yw creu system addysg gwbl gynhwysol lle mae pob dysgwr ag anghenion dysgu ychwanegol yn cael ei ysbrydoli, ei gymhell a'i gefnogi i gyrraedd ei botensial llawn.
- 4.2. Mae'r Cod yn cynnwys canllawiau ar arfer swyddogaethau o dan Ran 2 o'r Ddeddf a materion eraill sy'n gysylltiedig ag adnabod a diwallu anghenion dysgu ychwanegol. Mae'n disgrifio ac yn esbonio llawer o'r swyddogaethau yn y Ddeddf a rhai o'r darpariaethau yn y rheoliadau a wnaed o dan y Ddeddf. Mae'r Cod ei hun hefyd yn gosod gofynion, yn unol ag adrannau 4(5) a (6), 7 ac 8 o'r Ddeddf. Mae canllawiau statudol y Cod yn cynnwys canllawiau ar y gofynion hynny. Mae'r canllawiau yn helpu i roi'r system ADY ar waith ymhellach.
- 4.3. Diben llawer o'r darpariaethau yn Rheoliadau Anghenion Dysgu Ychwanegol (Cymru) 2021 a'r gofynion a osodwyd gan y Cod, yw darparu'r manylion angenrheidiol neu ddymunol am y system ADY er mwyn ategu'r darpariaethau yn y Ddeddf, er enghraifft pennu terfynau amser ar gyfer cydymffurfio â dyletswyddau o dan y Ddeddf, darpariaethau sy'n effeithio ar benderfyniadau ynghylch pryd y bydd angen CDU a darparu bod hawl rhiant plentyn neu berson ifanc yn gallu cael ei harfer gan gynrychiolydd os nad oes gan y rhiant/person ifanc alluedd. Yr effaith fwriadedig yw y gall y system ADY weithredu'n effeithiol.
- 4.4. Hefyd, y bwriad yw mai'r Cod ADY fydd y brif ddogfen a ddefnyddir gan y rhai sy'n gyfrifol am gyflwyno'r system ADY, yn enwedig awdurdodau lleol a staff ysgolion a gynhelir a SABau. Llawlyfr gweithredu ydyw i bob diben, gyda'r nod o gynorthwyo'r rhai sy'n arfer swyddogaethau o dan y Ddeddf. Mae'n rhoi manylion am y swyddogaethau sy'n rhan o'r system ADY ac yn rhoi canllawiau ynglŷn â sut i'w harfer o dan y gwahanol amgylchiadau lle mae angen eu harfer.
- 4.5. Mae'r Cod yn ei gyfanrwydd yn esbonio gofynion gweithredol y system ADY.
- 4.6. Felly, mae'r Cod wedi cael ei gynllunio i ganiatáu i'r rhai sy'n arfer swyddogaethau o dan y Ddeddf weld y canllawiau statudol sy'n gymwys i'w cyfrifoldebau unigol o dan y Ddeddf a deall y broses fel y mae'n gymwys i blentyn neu berson ifanc penodol.
- 4.7. Felly, mae cynnwys a fformat y Cod yn canolbwyntio ar esbonio swyddogaethau cyfreithiol a chanllawiau ynglŷn â sut i'w harfer, yn hytrach na rhoi astudiaethau achos o arferion da. Y bwriad yw y bydd gweithwyr proffesiynol (megis Swyddog Arweiniol ADY yn y Blynyddoedd Cynnar, CADY mewn ysgol a gynhelir neu SAB, neu swyddog awdurdod lleol) yn gallu deall y broses fel y mae'n gymwys i blentyn neu berson ifanc penodol, a gweithredu i gydymffurfio â'r

dyletswyddau o dan y system ADY mewn ffordd sy'n briodol i'r amgylchiadau a rhoi'r egwyddorion sy'n sail i'r system ADY ar waith.

- 4.8. Mae Rheoliadau Tribiwnlys Addysg Cymru 2021 yn gwneud darpariaeth ynghylch arfer awdurdodaeth y Tribiwnlys hwnnw o dan Ran 2 o Ddeddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018 sy'n ymwneud ag apeliadau ym maes anghenion dysgu ychwanegol, a Phennod 1 o Ran 6 o Ddeddf Cydraddoldeb 2010 sy'n ymwneud â hawliadau gwahaniaethu ar sail anabledd mewn perthynas â disgyblion ysgol. Diben y darpariaethau yn y Rheoliadau hyn yw darparu ar gyfer rheolau trefniadaeth sy'n caniatáu i weithrediadau'r Tribiwnlys gael eu cynnal mewn ffordd briodol ac effeithiol. Yr effaith fwriadedig yw y bydd apeliadau a hawliadau ger bron y Tribiwnlys yn cael eu trin yn gyfiawn.
- 4.9. Diben Rheoliadau Addysg (Unedau Cyfeirio Disgyblion) (Pwyllgorau Rheoli etc.) (Cymru) (Diwygio) 2021 yw ei gwneud yn ofynnol i awdurdod lleol ddirprwyo swyddogaethau awdurdod lleol i bwyllgor rheoli uned cyfeirio disgyblion mewn perthynas â'r uned cyfeirio disgyblion yn rhinwedd Atodlen 1 i Ddeddf Addysg 1996. Yr effaith fwriadedig yw bod pwyllgorau rheoli yn arfer swyddogaethau corff llywodraethu o dan y Ddeddf mewn perthynas â'r uned cyfeirio disgyblion.
- 4.10. Diben Rheoliadau Ysgolion Annibynnol (Darparu Gwybodaeth) (Cymru) (Diwygio) 2021 yw diwygio, fel sy'n ofynnol o dan adran 160 o Ddeddf Addysg 2002 (fel y'i diwygiwyd gan adran 54(3) o'r Ddeddf), Rheoliadau Ysgolion Annibynnol (Darparu Gwybodaeth) (Cymru) 2003 felly bydd ceisiadau i roi ysgol annibynnol ar y gofrestr o ysgolion annibynnol yng Nghymru yn cynnwys gwybodaeth am y mathau o ddarpariaeth ddysgu ychwanegol a gynigir gan yr ysgol ar gyfer disgyblion ag anghenion dysgu ychwanegol (os o gwbl). Yr effaith fwriadedig yw y bydd y wybodaeth hon wedyn yn cael ei chynnwys ar y gofrestr (gweler adran 158 o Ddeddf Addysg 2002 fel y'i diwygiwyd gan adran 54 o'r Ddeddf) ac felly bydd y wybodaeth ar gael i awdurdodau lleol wrth arfer eu swyddogaethau o dan y Ddeddf.
- 4.11. Diben Rheoliadau Deddf Cydraddoldeb 2010 (Galluedd rhieni a phersonau dros oedran ysgol gorfodol) (Cymru) 2021 yw addasu cyfeiriadau at rieni a phersonau dros oedran ysgol gorfodol ym mharagraff 3A o Atodlen 17 i Ddeddf Cydraddoldeb 2010. Pan nad oes gan riant/person ifanc alluedd meddyliol (o dan Ddeddf Iechyd Meddwl 2005) ar adeg pan fydd yn gallu gweithredu o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010, mae'r cyfeiriadau at riant/person ifanc ym mharagraff 3A, sy'n rhoi'r hawl i unigolion penodol gyflwyno hawliad i'r Tribiwnlys o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010, yn cael eu haddasu i ddarllen fel cyfeiriadau at ei gynrychiolydd. Yr effaith fwriadedig yw y gall rhieni neu bobl ifanc nad oes ganddynt alluedd meddyliol, drwy eu cynrychiolydd, arfer yr un hawl i gyflwyno hawliad i'r Tribiwnlys o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 â'r rhai sydd â galluedd.

5. Ymgynghori

5.1. Cynhaliwyd ymgynghoriad cyhoeddus dros ddeuddeg wythnos rhwng 10 Rhagfyr 2018 a 22 Mawrth 2019 ar y canlynol:

- y Cod ADY drafft;
- rheoliadau drafft sy'n ymwneud â Thriwlynlys Addysg Cymru a chydlynwyr ADY a'r bwriad polisi i arfer pwerau eraill i wneud rheoliadau o dan y Ddeddf;
- diwygiadau i God Ymarfer Rhan 6 Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 – Plant sy'n Derbyn Gofal a Phlant sy'n Cael eu Lletya.

5.2. Roedd yr ymgynghoriad yn cynnwys:

- y brif ddogfen ymgynghori a oedd yn cynnwys 65 o gwestiynau a oedd yn cwmpasu'r materion uchod;
- fersiwn o'r ymgynghoriad i blant a phobl ifanc a fersiwn hawdd ei darllen a oedd yn cynnwys 15 o gwestiynau ar agweddau ar y Cod drafft a'r rheoliadau arfaethedig;
- dau ddogfen ymgynghori hanner diwrnod ym mhob un o ardaloedd y pedwar consortiwm addysg rhanbarthol yng Nghymru;
- cyfres o sesiynau ymgysylltu â phlant, pobl ifanc a rhieni y daeth 228 o bobl iddynt.

5.3. Cyhoeddwyd adroddiad yn crynhoi'r ymatebion ar 14 Mehefin 2019 a gellir ei weld yn:

<https://llyw.cymru/cod-anghenion-dysgu-ychwanegol-drafft>

5.4. Fel y nododd yr adroddiad hwnnw, mae'r Cod ADY drafft a'r rheoliadau arfaethedig yn ymdrin ag amrywiaeth eang iawn o bynciau gwahanol ac felly roedd yr ymatebion i'r ymgynghoriad yn amrywiol iawn eu cwmpas, gan gynnwys cryn nifer o safbwyntiau amrywiol a ffocws gwahanol iawn.

5.5. Ar y cyfan, roedd ymateb y mwyafrif o'r ymatebwyr yn gadarnhaol. Cafwyd y nifer mwyaf o ymatebion beirniadol i faterion a oedd yn ymwneud â'r canlynol:

- y diffiniad o ADY a sut i'w hadnabod;
- y terfynau amser y mae'n rhaid cyflawni dyletswyddau yn unol â nhw;
- rolau'r CADY, y Swyddog Arweiniol Clinigol Dynodedig Addysg ('SACDA') a'r Cydgysylltydd Addysg Plant sy'n Derbyn Gofal;

- trefniadau ar gyfer datrys anghytundebau, gwasanaethau eirioli ac apeliadau;
 - dirprwyo dyletswyddau i unedau cyfeirio disgyblion;
 - templedi ar gyfer cynlluniau datblygu unigol ('CDUau')
 - darparu CDUau ar gyfer pobl ifanc nad ydynt yn mynychu lleoliad addysg;
 - y system ADY fel y bydd yn gymwys i bobl a gedwir yn gaeth.
- 5.6. Mae'n werth nodi bod y sylwadau gan ymatebwyr yn tueddu i gael eu cyflwyno gan y rhai a oedd yn gwrthwynebu agweddau penodol ar y Cod ADY drafft yn fawr iawn, neu a oedd yn ansicr ynglŷn ag agweddau ar y polisiau hynny. Roedd hyn yn wir hefyd o ran y sylwadau ar faterion penodol, hyd yn oed pan oedd y cwestiynau ar y materion hynny yn yr ymgynghoriad wedi cael ymateb cadarnhaol ar y cyfan. Roedd y sylwadau hefyd yn cynnwys cryn nifer o ddiwygiadau technegol awgrymedig i'r Cod ADY.
- 5.7. Mynegodd ymatebwyr bryder ynglŷn â'r amrywiol dermau sy'n ymddangos yn y Cod ADY drafft. Bu rhai yn galw am ganllawiau ar ystyr termau penodol hefyd. Wrth ystyried y pwyntiau hynny ymhellach, rydym wedi ystyried a fyddai ymhelaethu ar y termau yn werthfawr neu a oes risg y byddai hynny'n culhau neu'n ehangu ystyr y term a'r cyfyngiadau a bennir gan y Ddeddf a hynny'n anfwriadol.
- 5.8. Yn benodol, roedd rhai ymatebwyr yn amau amrywiol agweddau ar eiriad y diffiniadau o ADY a DDdY. Nodir y diffiniadau hyn yn y Ddeddf ac ni all y Cod ADY eu newid. Mae geiriad y diffiniadau o ADY a DDdY a ddefnyddir yn y Ddeddf, a ailadroddir yn y Cod ADY drafft, yn debyg yn fwriadol i'r hyn a ddefnyddir ar hyn o bryd mewn perthynas â'r diffiniadau o AAA a darpariaeth addysgol arbennig, y bydd llawer o weithwyr proffesiynol yn gyfarwydd â nhw.
- 5.9. Roedd ymatebwyr hefyd yn amau elfennau eraill o'r system a osodwyd yn y Ddeddf. Er enghraifft, roedd rhai yn anghytuno â'r egwyddor mai awdurdodau lleol sy'n gyfrifol am baratoi a chynnal CDUau i blant sy'n derbyn gofal. Roedd eraill yn galw am greu gofynion newydd nad yw'r Ddeddf yn darparu ar eu cyfer, megis ei gwneud yn ofynnol i bartion gymryd rhan mewn proses datrys anghytundeb cyn y gallant gyflwyno apêl, neu ei gwneud yn ofynnol i gyrff y GIG gydymffurfio â gorchymyn gan y Tribiwnlys. Mae'n rhaid i'r Cod ADY a'r rheoliadau fod yn gyson â'r Ddeddf ac ni allant ei gwneud yn ofynnol i unrhyw berson wneud rhywbeth nad yw'r Ddeddf yn darparu pŵer yn ei gylch.
- 5.10. Yn yr un modd, bu cryn nifer yn galw am droi llawer o'r enghreifftiau o "dylid" yn y Cod ADY drafft yn "rhaid". Mae'r amrywiaeth o bethau y mae'r Ddeddf yn rhoi pwerau i wneud gofynion gorfodol yn eu cylch wedi'i gyfyngu gan y Ddeddf. Hyd yn oed pan fydd y Ddeddf yn rhoi pŵer o'r fath, mae'r cwestiwn yn codi ai gofyniad gorfodol ("rhaid") ynteu canllawiau statudol ("dylid") sydd fwyaf priodol. Un ystyriaeth bwysig yw a allai adegau godi pan fyddai modd cyfiawnhau achos o

beidio â chydymffurfio ac os felly, a fyddai'n well ymdrin â'r rhain drwy nodi eithriadau penodol i ofyniad gorfodol neu drwy wneud y mater yn un ar gyfer canllawiau statudol, sy'n caniatáu i'r person gyfiawnhau amrywiad ar sail achosion unigol.

- 5.11. Mynegodd rhai ymatebwyr hefyd bryder am arddull yr iaith a ddefnyddiwyd yn y Cod ADY drafft. Gan y bydd y Cod ADY yn gosod gofynion gorfodol o dan y gyfraith, mae'n rhaid i'r iaith a ddefnyddir fod yn glir ac yn fanwl gywir yn unol â hynny. Yn yr un modd, mae angen i'r canllawiau yn y Cod fod yn glir ac yn fanwl gywir yn unol â hynny fel y gall y rhai y mae'n rhaid iddynt roi sylw iddynt, ddeall yr hyn y bydd angen iddynt ei wneud oni ellir cyfiawnhau peidio â gwneud hynny. O ganlyniad, mae'r iaith yn eithaf ffurfiol mewn manau, ond lle y gall fod yn anodd ei dilyn weithiau, rhoddwyd enghreifftiau i egluro'r ystyr. Mae'n bwysig nodi hefyd y bwriedir i'r Cod ADY fod yn ddogfen i'w darllen a'i defnyddio gan weithwyr proffesiynol sy'n gweithio yn yr awdurdodau cyhoeddus sydd â swyddogaethau o dan Ran 2 o'r Ddeddf, fel y'u rhestrwyd ym Mhennod 1 o'r Cod ADY drafft yn bennaf. Nid yw'r Cod ADY drafft wedi cael ei lunio i fod yn ddealladwy i'r cyhoedd yn fwy cyffredinol gan nad y cyhoedd yw cynulleidfa arfaethedig y Cod ADY. Fodd bynnag, mae'n ofynnol i awdurdodau lleol o dan y Ddeddf wneud trefniadau i ddarparu gwybodaeth a chynghor ar y system ADY.
- 5.12. Roedd rhai ymatebwyr yn pryderu nad yw'r Cod ADY drafft yn dweud fawr ddim am alluedd meddyliol mewn perthynas â phobl ifanc a rhieni. Ymdriniwyd â'r mater hwn yn y Cod ADY drafft. Mae Llywodraeth Cymru hefyd yn gweithio gyda phartneriaid yn Whitehall i sicrhau bod Cod Ymarfer ar y Trefniadau Amddiffyn Rhyddid yn ystyried y Ddeddf ADY a'i Chod a'i rheoliadau.
- 5.13. Cododd rhai ymatebwyr faterion ynglŷn â darparu cludiant i ddysgwyr ôl-16 sydd ag anawsterau neu anabledau dysgu. Fel y crybwyllwyd yn y ddogfen ymgynghori, mae Llywodraeth Cymru yn bwriadu ymgynghori ar ddiwygiadau i *Teithio gan Ddysgwyr: Darpariaeth Statudol a Chanllawiau Gweithredol 2014*. Mae'r ymgynghoriad hwnnw yn mynd rhagddo ar hyn o bryd er mwyn cael gwell dealltwriaeth o oblygiadau unrhyw newidiadau yn y dyfodol. Bydd adroddiad ar yr ymatebion i'r ymgynghoriad hwn sydd wedi'i dargedu hefyd yn cynnwys argymhellion ar gyfer gwaith pellach ar ddiwygio'r Mesur, a bwriedir ei gyhoeddi yn y gwanwyn. Yn y cyfamser, mae adran nad yw'n orfodol ar gludiant wedi'i chynnwys yn y templed ar gyfer CDUau, a roddir yn yr Atodiad i'r Cod.
- 5.14. Awgrymodd rhai ymatebwyr fod angen i'r Cod gynnwys canllawiau ar ddeddfwriaeth berthnasol arall neu ar faterion a nodwyd mewn canllawiau statudol eraill. Mae'r Ddeddf yn nodi'r glir bod yn rhaid i'r canllawiau y gall y Cod eu cynnwys ymwneud ag arfer swyddogaethau o dan Ran 2 o'r Ddeddf ac unrhyw fater arall sy'n gysylltiedig ag adnabod a diwallu anghenion dysgu ychwanegol. Yn gyffredinol, felly,

nid yw'n briodol i'r Cod roi canllawiau ar faterion eraill, ond lle y bo'n briodol, cyfeirir at feysydd a chanllawiau cyfreithiol perthnasol eraill.

- 5.15. Roedd llawer o'r ymatebwyr o'r farn y byddai rhoi'r system ADY newydd ar waith yn cael effaith ariannol sylweddol. Cafodd goblygiadau ariannol y Ddeddf eu cynnwys yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol a gyhoeddwyd ar y cyd â'r Bil. Yn benodol, craffwyd yn fanwl iawn ar yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol gan Bwyllgor Cyllid Cynulliad Cenedlaethol Cymru, gan gynnwys pleidlais ohriedig ar gynnig y penderfyniad ariannol tra bod gwaith dadansoddi annibynnol pellach yn cael ei wneud. Ystyriwyd y gwaith dadansoddi hwn gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru cyn derbyn y penderfyniad ariannol mewn perthynas â'r mater hwn.
- 5.16. Er mwyn cydnabod costau symud o'r fframwaith deddfwriaethol presennol i'r system ADY newydd, darperir cyllid grant ar sail ranbarthol i'w rhoi ar waith, sydd wedi'i gydgyssylltu gan Swyddogion Arweinwyr Trawsnewid ADY Rhanbarthol, er mwyn cyflwyno hyfforddiant a datblygiad proffesiynol rhanbarthol, amlasiantaethol ar y fframwaith deddfwriaethol newydd a'i oblygiadau i bawb sy'n rhan o'r gwaith o gefnogi dysgwyr ag ADY. Bydd yr hyfforddiant yn targedu ymarferwyr allweddol sydd â rolau penodol yn y system newydd (gan gynnwys rolau CADY a SACDA) er mwyn sicrhau y caiff y system ADY newydd ei rhoi ar waith yn effeithiol.
- 5.17. Gofynnodd nifer o'r ymatebwyr i Lywodraeth Cymru ystyried datblygu system electronig i gefnogi proses y CDU. Mae gwaith eisoes yn mynd rhagddo yn y maes hwn ac rydym wrthi'n cynnal ymarfer cwmpasu cychwynnol i gadarnhau dichonoldeb a phriodoldeb datblygu system ar-lein i Gymru gyfan.
- 5.18. Yn olaf, cododd ymatebwyr bryderon hefyd ynglŷn â gallu'r gweithlu arbenigol, gan gynnwys seicolegwyr addysg, i gyflwyno elfennau o'r system newydd a ddisgrifir yn y Cod ADY drafft. Mae gwaith eisoes yn mynd rhagddo i wella gallu'r gweithlu arbenigol.
- 5.19. Ymdrinnir â'r newidiadau o ganlyniad i'r ymatebion i'r ymgynghoriad i'r diwygiadau arfaethedig i God Ymarfer Rhan 6 Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 – Plant sy'n Derbyn Gofal a Phlant sy'n Cael eu Lletya ar wahân ac felly nid ymdrinnir â nhw yma.

Ymgynghoriad ar Gynrychiolwyr Pobl Ifanc, a Rhieni Plant, nad oes ganddynt alluedd meddyliol

- 5.20. Cynhaliwyd ymgynghoriad ar wahân ar gynigion ar gyfer cynrychiolwyr pobl ifanc, a rhieni plant, nad oes ganddynt alluedd meddyliol rhwng 3 Medi i 29 Hydref 2020.

- 5.21. Roedd dogfennau'r ymgynghoriad yn cynnwys fersiwn ddrafft o Bennod 31 o'r Cod ADY (Cynrychiolwyr pobl ifanc, a rhieni plant, nad oes ganddynt alluedd meddyliol) a "Rheoliadau drafft pobl ifanc, a rhieni plant, nad oes ganddynt alluedd meddyliol 2020".
- 5.22. Yn dilyn yr ymgynghoriad, cafodd y rheoliadau drafft hynny eu hymgorffori, gyda diwygiadau, yn Rheoliadau Anghenion Dysgu Ychwanegol (Cymru) 2021 fel Rhan 4.
- 5.23. Roedd yr ymgynghoriad yn dangos bod cefnogaeth gyffredinol i'r cynigion. Cyhoeddwyd crynodeb o'r ymatebion ar 22 Ionawr 2021 a gellir ei weld yma
<https://llyw.cymru/sites/default/files/consultations/2021-01/cynrychiolwyr-pobl-ifanc-a-rhieni-plant-nad-oes-ganddynt-alluedd-meddyliol-crynodeb-or-ymatebion.pdf>

Newidiadau i'r Cod drafft yn dilyn y ddau ymgynghoriad

- 5.24. Daeth cryn nifer o sylwadau i law, a oedd yn cwmpasu bron pob agwedd ar y Cod drafft a'r rheoliadau arfaethedig. Mae Llywodraeth Cymru wedi ystyried yn ofalus pa newidiadau i'w gwneud yng ngoleuni sylwadau'r ymatebwyr. Esbonnir y newidiadau hyn, a'r rhesymau drostynt, yn y tabl canlynol. Mae Llywodraeth Cymru hefyd wedi ailstrwythuro'r Cod drafft i wella ei strwythur a'i ddarllenadwyedd, gan gynnwys cyflwyno rhai penodau newydd. Dilëwyd y siartiau llif am ein bod yn gweld y gellid eu dehongli mewn ffyrdd gwahanol a bod risg y gallai'r siartiau llif dynnu sylw oddi wrth y testun cyfreithiol.

Pennod Newydd	Hen Bennod	Yr hyn sydd wedi newid
1 – Cyflwyniad	1	<p>Cafodd y cyflwyniad ei ddiwygio i adlewyrchu newidiadau i gynnwys y Cod (megis penodau newydd) a'r darpariaethau yn Rheoliadau Anghenion Dysgu Ychwanegol (Cymru) 2021. Cafodd ei symleiddio i wneud y Cod yn haws i'w ddarllen.</p> <p>Ceir hefyd esboniadau manylach o'r ffordd y dylid dehongli gofynion a osodir gan y Cod a'r disgrifiadau o ofynion yn y Ddeddf neu'r rheoliadau (er enghraifft mewn perthynas ag achosion lle mae gan blentyn gyfaill achos neu lle nad oes gan riant plentyn/person ifanc alluedd).</p>
2 – Y diffiniad o ADY a DDdY	7 (rhan gyntaf)	Cafodd y bennod hon ei chreu o ran gyntaf yr hen bennod 7 yn y fersiwn ddrafft o'r Cod. (Mae'r ail ran wedi creu Pennod 20.) Ar ôl ystyried yr ymatebion i'r ymgynghoriad; symudwyd y bennod tuag

		at ddechrau'r Cod, a diwygiwyd y strwythur a'r cynnwys i roi rhagor o ganllawiau a mwy o eglurder mewn perthynas â'r diffiniadau o ADY a DDdY a'r ffordd y maent yn cael eu cymhwyso yn y system ADY.
3 – Egwyddorion y Cod	2	Cafodd y bennod hon ei chwtogi'n sylweddol a'i symleiddio er mwyn tynnu sylw at egwyddorion y Cod, heb roi enghreifftiau helaeth a all fod wedi tynnu sylw oddi wrth ei neges allweddol.
4 – Cynnwys a chefnogi plant, eu rhieni a phobl ifanc	3	Cafodd y bennod hon ei hailddrafftio gryn dipyn er mwyn gwella strwythur a llif y bennod; a rhoi rhagor o ganllawiau a bod yn fwy eglur mewn rhannau penodol. Yn benodol, mae llawer mwy o ganllawiau statudol ynghylch cydsyniad pobl ifanc.
5 – Dyletswyddau ar awdurdodau lleol a chyrff y GIG o ran CCUHP a CCUHPA	4	Dim ond mân newidiadau a wnaed i'r bennod hon; nid oedd angen unrhyw newidiadau sylweddol.
6 - Cyngor a Gwybodaeth	6	Dim ond mân ddiwygiadau a wnaed i'r bennod hon, a hynny er mwyn adlewyrchu'r newidiadau mewn manau eraill yn y Cod a gwneud rhai rhannau yn fwy eglur. Mae un darn o'r canllawiau statudol yn ofyniad bellach ac mae ychydig mwy o ganllawiau statudol.
7 – Dyletswyddau ar awdurdodau lleol i barhau i adolygu darpariaeth ddysgu ychwanegol	5	Cafodd Pennod 7 (sef Pennod 5 yn y fersiwn a ddefnyddiwyd yn yr ymgynghoriad) ei symleiddio, a chafodd diwygiadau penodol eu gwneud er mwyn gwneud materion mewn rhai meysydd yn fwy eglur. Cafodd newidiadau eraill eu gwneud i sicrhau bod y bennod yn gyson â'r newidiadau a wnaed mewn manau eraill yn y Cod. Dim ond mân ddiwygiadau a wnaed i'r agweddau allweddol ar y bennod hon, os o gwbl; y canllawiau ategol sydd wedi cael eu diwygio'n bennaf neu mae'r strwythur wedi cael ei ad-drefnu.
8 – Rôl Cydlynnydd ADY	24	Rydym wedi atgyfnerthu'r bennod er mwyn rhoi mwy o eglurder ynghylch y cyngor sydd eisoes wedi'i gynnwys. Mae enghreifftiau o hyn yn cynnwys yr ystyriaeth y dylai pennaeth lleoliad addysg ei rhoi i neilltuo digon o amser i'r CADY ymgymryd â'i rôl a'r disgwyliadau o ran hyfforddiant a datblygu i CADYau.

		<p>Yn unol â'r Rheoliadau CADY, diwygiwyd rhai o'r dyletswyddau ar CADYau a nodir yn y bennod. Mae'r diwygiadau hyn yn cynnwys eglurder ynghylch pwy sy'n gyfrifol am ymgymryd â thasgau penodol (rheoliadau 5(h) a 6(h) o'r Rheoliadau CADY drafft – rheoliadau 5(i) a 6(i) gynt yn y fersiwn flaenorol o'r rheoliadau yr ymgynghorwyd arnynt yn 2019). At hynny, mae rhai o ddyletswyddau'r CADY a nodwyd yn flaenorol yn y drafft o'r bennod hon wedi cael eu dileu, sef: y ddyletswydd i baratoi ac adolygu'r wybodaeth y mae angen i'r corff llywodraethu ei chyhoeddi yn unol â'r cod; a'r ddyletswydd i roi gwybodaeth i'r unigolyn (ac yn achos disgybl, ei riant) ynglŷn â'i ADY, ei CDU a'r DDdY a gynigir. Dilëwyd y rhain yn y bennod ar ôl iddynt gael eu dileu yn y Rheoliadau CADY.</p>
9 – Rôl y Swyddog Arweiniol Clinigol Dynodedig Addysg	15 (ail ran)	<p>Crëwyd y bennod hon drwy ddileu'r adran ynglŷn â rôl y Swyddog Arweiniol Clinigol Dynodedig Addysg (SACDA) yn y Bennod (15) flaenorol ar weithio amlasiantaethol. Gwnaed hyn er mwyn rhoi pennod unigol ar bob un o'r rolau statudol yn y Cod a'r system ADY. Ni ddiwygiwyd sylwedd y bennod ryw lawer ond cafodd ei symleiddio a'i newid i'w gwneud yn fwy eglur ac yn debycach i strwythur y penodau eraill ar y rolau statudol.</p>
10 – Rôl Swyddog Arweiniol ADY y Blynnyddoedd Cynnar (CADY)	8 (ail ran)	<p>Ni newidiwyd sylwedd y bennod hon yn fawr iawn. Gwnaed rhai newidiadau strwythurol, newidiadau fformatio a mân ddiwygiadau eraill i'w gwneud yn fwy eglur.</p>
11 – Dyletswyddau ar awdurdodau lleol o ran plant o dan oedran ysgol gorfodol nad ydynt mewn ysgol a gynhelir	8	<p>Cafodd y penodau hyn eu diwygio'n sylweddol. Mae'r penodau hyn yn cynnwys y prif ddyletswyddau mewn perthynas â'r system ADY ar gyfer y mwyafrif o blant a phobl ifanc. Yn y fersiwn ddrafft o'r Cod, nodwyd y gofynion mewn pedair pennod; fodd bynnag, ar ôl ystyried yr ymatebion i'r ymgynghoriad, cawsant eu didoli yn ôl</p>
12 – Dyletswyddau ar ysgolion a gynhelir ac ALLau i blant mewn ysgol a gynhelir	9	

13 – Dyletswyddau ar ALLau ynghylch plant o oedran ysgol gorfodol nad ydynt yn mynychu ysgol a gynhelir	11	amgylchiadau ac ystodau oedran mwy penodol. Mae'r darpariaethau ynglŷn â pharatoi CDU wedi cael eu symud i Bennod 23, gan fod llawer ohonynt yn gymwys o dan y rhan fwyaf o amgylchiadau neu'r holl amgylchiadau gwahanol a gallant hefyd fod yn berthnasol wrth gynnal CDU.
14 – Dyletswyddau ar ALI ynghylch plant sy'n derbyn gofal ganddo	Pennod Newydd	Bwriedir i'r newidiadau strwythurol hyn wneud y rhan hon o'r Cod yn haws i ddefnyddwyr.
15 – Dyletswyddau ar ysgolion ac ALLau ynghylch pobl ifanc sy'n mynychu ysgol a gynhelir	Pennod Newydd	Mae'r cynnwys ei hun hefyd wedi cael ei symleiddio a'i ddiwygio'n sylweddol er mwyn ei wneud yn fwy eglur, sicrhau mwy o gysondeb rhwng y penodau ac ychwanegu mwy o fanylion mewn rhai rhannau er mwyn gwella'r cysylltiadau â'r rhannau eraill o'r Cod a sicrhau bod y gofynion yn gliriach ac yn effeithiol.
16 – Dyletswyddau ar Sefydliad Addysg Bellach (SAB) ac ALI ynghylch pobl ifanc mewn SAB	10	Fodd bynnag, ar y cyfan, nid yw hanfod y gofynion na'r canllawiau yn y penodau hyn wedi newid. Un o'r newidiadau mwyaf sylweddol o ran gofynion yw'r newid mewn perthynas â gofynion ar awdurdodau lleol i ymgynghori â Seicolegydd Addysgol. Mae'r gofynion hyn wedi cael eu newid ac felly pan fydd yn ofynnol i awdurdod lleol benderfynu a oes gan blentyn neu berson ifanc ADY, mae'n rhaid i'r awdurdod ystyried a ddylai geisio cyngor gan seicolegydd addysgol a, phan fydd o'r farn bod angen cyngor o'r fath i benderfynu ar bethau penodol, mae'n rhaid iddo ei geisio. Gwnaed y newid hwn o ganlyniad i'r ymatebion i'r ymgynghoriad bod y gofynion yn rhy feichus ac mae'n rhoi statws statudol i rôl y Seicolegydd Addysgol, ond hefyd yn lleihau'r baich sylweddol o bosibl y gallai gofyniad cyffredinol i ymgynghori â Seicolegydd Addysgol o dan yr holl amgylchiadau ei achosi.
17 – Dyletswyddau ac ALLau ynghylch pobl ifanc nad ydynt yn mynychu ysgol a gynhelir na SAB	12	Cafodd y bennod hon ei hailddrafftio'n sylweddol i fod yn gyson â'r manylion yn rheoliadau 6 i 10 o Reoliadau drafft Anghenion Dysgu Ychwanegol (Cymru) 2021 ac Atodlen 1 i Reoliadau drafft Anghenion Dysgu Ychwanegol (Cymru) 2021. Fodd bynnag, nid yw'r egwyddorion

		<p>polisi a nodwyd yn wreiddiol yn y bennod ddrafft flaenorol wedi newid. Mae'r bennod yn nodi'r ystyriaethau a'r gofynion y mae'n rhaid i awdurdod lleol ymgymryd â nhw wrth benderfynu a oes angen CDU i ddiwallu anghenion rhesymol person ifanc am addysg neu hyfforddiant (lle nad yw'r person ifanc mewn ysgol a gynhelir na SAB yng Nghymru). Mae'r prif ofynion o ran sicrhau lleoliad ôl-16 arbenigol yn adlewyrchu'r rhai o dan y system bresennol (lle mae Gweinidogion Cymru yn sicrhau lleoliadau o'r fath).</p> <p>Hefyd, gwnaed newidiadau eraill yn debyg i'r rhai a ddisgrifir mewn perthynas â phenodau 11 i 16.</p>
18 – Plant a phobl ifanc mewn amgylchiadau penodol	23	<p>Cafodd y bennod hon ei hailddrafftio gryn dipyn er mwyn gwella strwythur a llif y bennod; a rhoi mwy o ganllawiau ar nifer o amgylchiadau gwanhaol. Ceir gofyniad newydd hefyd mewn perthynas â phlant a phobl ifanc y mae eu rhiant yn aelod o'r Lluoedd Arfog.</p>
19 – Plant a phobl ifanc o dan orchymyn cadw	22	<p>Gwnaed newidiadau i egluro'n well sut y mae'r system ADY yn gymwys mewn perthynas â phlant neu bobl ifanc o dan orchymyn cadw (gan gynnwys pobl a gedwir yn gaeth), gan gynnwys esbonio beth yw ystyr diffiniadau yn ymarferol a sôn am faterion eraill sy'n berthnasol i sefyllfaoedd lle y cedwir pobl ifanc yn gaeth a rhoi mwy o ganllawiau ymarferol.</p> <p>Mae'r bennod hefyd yn ymdrin ag atgyfeiriadau at gyrff y GIG o dan adran 20 o'r Ddeddf lle mae CDU yn cael ei baratoi ar gyfer person a gedwir yn gaeth, gan roi canllawiau ynghylch pryd y byddai hyn yn briodol a gosod gofyniad cysylltiedig lle y nodir triniaeth neu wasanaeth perthnasol. Adlewyrchir y diwygiad i adran 44 o'r Ddeddf ynglŷn â'r ddyletswydd ar gyrff y GIG o dan adran 20 (gan nodi nad yw'n gymwys yn ystod y cyfnod cadw).</p> <p>O ran y terfynau amser yn y bennod hon, ac yn unol â diwygiadau tebyg drwy'r Cod</p>

		<p>cyfan, nodir cyfnod penodedig bellach y mae'n rhaid cymryd y cam (e.e. penderfynu ar ADY a pharatoi CDU neu adolygu CDU) oddi mewn iddo, yn amodol ar yr eithriad arferol. Yn y gorffennol, y gofyniad oedd bod yn rhaid cymryd y cam yn brydlon.</p> <p>Mae'r canllawiau blaenorol ar adolygu CDU ar ôl i berson a gedwir yn gaeth gael ei ryddhau wedi cael eu troi'n ofyniad a cheir canllawiau ategol ar y gofyniad hwnnw.</p> <p>Ceir newidiadau hefyd i wneud gofynion yn gyson â rhai tebyg mewn manau eraill sydd wedi cael eu mireinio, er mwyn gwella'r croesgyfeiriadau (ac adlewyrchu'r newidiadau strwythurol) a newidiadau i adlewyrchu gofynion yn Rheoliadau drafft Anghenion Dysgu Ychwanegol (Cymru) 2021, gan gynnwys y rheoliadau sy'n ymdrin â'r angen i baratoi CDU.</p>
20 – Adnabod ADY a phenderfynu a oes angen y DDdY	7 (ail ran)	<p>Fel yn achos Pennod 2 (Diffiniad o ADY a DDdY), cafodd y bennod hon ei chreu o ail ran yr hen Bennod 7 yn y fersiwn ddrafft o'r Cod. Ar ôl ystyried yr ymatebion i'r ymgynghoriad; cafodd y strwythur a'r cynnwys eu diwygio i roi rhagor o ganllawiau a mwy o eglurder ynghylch adnabod ADY, penderfynu ar y DDdY sydd ei hangen, a chasglu a defnyddio tystiolaeth i gefnogi'r penderfyniadau hynny a chysoni â newidiadau mewn manau eraill.</p>
21 – Gweithio amlasiantaethol	15 (rhan gyntaf)	<p>Cafodd y bennod hon ei diwygio i roi mwy o eglurder a manylion mewn manau penodol; ond nid yw'r rhan fwyaf o'r cynnwys wedi newid. Y newid allweddol yw bod yr adran ar rôl y SACDA wedi cael ei symud a'i gosod mewn pennod ar wahân (Pennod 9). Yn benodol, cafodd canllawiau statudol ar y Bwrdd Iechyd Lleol y dylid atgyfeirio achos ato o dan adran 20 eu hychwanegu, a hefyd ddarpariaeth ynghylch pryd mae Bwrdd Iechyd Lleol yn peidio â bod yn gyfrifol am blentyn neu berson ifanc.</p>
22 – Cyfarfodydd am ADY a DDdY	18	<p>Cafodd y bennod hon ei diwygio i roi mwy o eglurder a manylion mewn manau penodol a gwella'r strwythur; ond nid yw'r</p>

		cynnwys na'r dyletswyddau wedi newid yn sylweddol. Fodd bynnag, ceir canllawiau ychwanegol ar gynnal cyfarfodydd drwy ddulliau rhithwir, yn ogystal â rhagor o ganllawiau ar y materion y bydd angen eu hystyried o bosibl er mwyn helpu plant a phobl ifanc i gyfranogi'n well.
23 – Paratoi CDU a'i gynnwys	13	Cafodd y bennod hon ei hailddrafftio'n sylweddol. Roedd elfennau penodol wedi'u cynnwys yn y prif benodau ar ddyletswyddau (penodau 11 i 17 bellach), a oedd yn ymwneud â pharatoi neu gynnal CDU, a oedd yn gymwys i'r holl amgylchiadau neu'r rhan fwyaf o amgylchiadau, ac a oedd yn cael eu hailadrodd ym mhob un o'r penodau hynny ac roedd rhai elfennau a oedd ond yn cael eu trafod yn un o'r penodau hynny ond a oedd yn berthnasol o bosibl i sefyllfaoedd eraill. Er mwyn symleiddio'r prif benodau ar ddyletswyddau, a rhoi mwy o eglurder a chanllawiau ar baratoi CDU neu ei adolygu, mae'r elfennau hynny o'r canllawiau wedi cael eu symud a'u cynnwys yma. Cafodd y strwythur a'r geiriad yn y bennod hon eu diwygio hefyd i wella'r llif a'i gwneud yn haws i'w defnyddio. Cafodd adran ei hychwanegu hefyd yma ac yn y templedi ar gyfer ffurflenni safonol yn Atodiadau A a B er mwyn rhoi gwybodaeth am drefniadau teithio.
24 – Paratoi CDU a'i gynnwys ar gyfer plant sy'n derbyn gofal	14	Cafodd y bennod hon ei diwygio yn unol â'r newidiadau i Bennod 23 a'i symleiddio i osgoi dyblygu'r wybodaeth a geir yn y bennod honno. Yn syml, mae'r bennod hon bellach yn esbonio'r gwahaniaeth yn y broses a chynnwys CDP i blentyn sy'n derbyn gofal, ond mae'r canllawiau ar gynnwys perthnasol pob rhan o'r CDU wedi'u nodi ym Mhennod 23.
25 – Adolygu a Diwygio CDUau	16	Cafodd y bennod hon ei diwygio i roi mwy o eglurder a manylion mewn manau penodol. Cafodd ei hailstrwythuro a'i symleiddio hefyd lle y bo modd ond nid yw hanfod y cynnwys wedi newid yn sylweddol.
26 – Ailystyriaethau awdurdodau lleol ac	17	Cafodd y bennod hon ei diwygio i roi mwy o eglurder a manylion mewn rhai

ymgydryd â'r cyfrifoldeb am CDU		mannau, gan gynnwys gwella'r cysylltiadau â rhannau eraill o'r Cod. O ran strwythur, mae'r bennod wedi newid ond nid yw'r cynnwys wedi newid yn sylweddol. Cafodd darpariaethau ynglŷn ag ymgynghori â seicolegydd addysgol eu dileu.
27 – Cynllunio ar gyfer cyfnod pontio a'i gefnogi	19	Cafodd y bennod hon ei hailddrafftio'n sylweddol. Mae'r bennod yn llai rhagnodol bellach, gyda llai o ganllawiau statudol. Mae hyn yn ymateb i'r sylwadau lu a gyflwynwyd yn ystod yr ymgynghoriad a oedd yn gwrthdweud ei gilydd ac a oedd yn ei gwneud yn amlwg bod cyfnodau pontio yn hyblyg ac y bydd angen gweithredu yn unol ag anghenion unigolion. Ymdrinnir â manylion am geisio cydsyniad plentyn sy'n dod yn berson ifanc i barhau i gynnal ei CDU ym Mhennod 4 bellach.
28 – Trosglwyddo cyfrifoldeb am gynnal CDU	20	Cafodd y bennod hon ei diwygio i roi mwy o eglurder a manylion mewn rhai mannau, gan gynnwys cysylltu â rhannau eraill o'r Cod ac adlewyrchu manylion Rheoliadau drafft Anghenion Dysgu Ychwanegol (Cymru) 2021. O ran strwythur, mae'r bennod wedi newid ond nid yw'r cynnwys wedi newid yn sylweddol.
29 – Peidio â chynnal CDU	21	Cafodd y bennod hon ei diwygio i roi mwy o eglurder a manylion mewn mannau penodol. O ran strwythur, mae'r bennod wedi newid ond nid yw'r cynnwys wedi newid yn sylweddol.
30 – Cyfeillion achos i blant nad oes ganddynt alluedd	27	Cafodd y bennod hon ei diweddarau i adlewyrchu'r newidiadau technegol a wnaed i'r rheoliadau. Mae'n rhoi esboniad clir o'r ffordd y gall plentyn nad oes ganddo alluedd ddefnyddio cyfaill achos i weithredu ar ei ran wrth arfer hawliau penodol. Mae hefyd yn rhoi gwybodaeth am rôl cyfaill achos a sut y cânt eu penodi a'u tynnu'n ôl gan y Tribiwnlys.
31 – Cynrychiolwyr rhieni plant a phobl ifanc nad oes ganddynt alluedd	Pennod Newydd	Yn dilyn yr ymgynghoriad cyhoeddus a ddaeth i ben ar 29 Hydref 2020, cafodd y bennod ei diwygio i gynnwys croesgyfeiriadau ychwanegol, yn enwedig o ran Cod Ymarfer y Ddeddf Galluedd Meddyliol. Mae'r bennod hefyd wedi

		nodi'n fwy eglur y gall cynrychiolwyr gael gafael ar wasanaethau eirioli annibynnol. Mae'r bennod hefyd yn cynnwys troednodiadau newydd sy'n cyfeirio at effaith achos Re: D.
32 – Osgoi a datrys anghytundebau ac Eiriolaeth Annibynnol	25	Cafodd y bennod hon ei diwygio i roi mwy o eglurder a manylion lle y bo eu hangen. O ran strwythur, nid yw'r bennod wedi newid ac nid yw'r cynnwys na'r dyletswyddau wedi newid yn sylweddol.
33 – Apeliadau a Cheisiadau i'r Tribiwnlys Addysg	26	Cafodd y bennod hon ei diweddarau i adlewyrchu'r newidiadau technegol a wnaed i'r rheoliadau er mwyn sicrhau bod y bennod yn disgrifio'r broses apelio a'r terfynau amser dan sylw. Mae'n rhoi eglurder ynghylch beth y gellir apelio yn ei gylch a chan bwy. Mae'n cynnwys gwybodaeth am sut i wneud cais i'r Tribiwnlys o ran dim galluedd. Mae hefyd yn cynnwys adran ynglŷn â sut y gall plant gyflwyno eu hapêl eu hunain i'r Tribiwnlys.

RHAN 2 – ASESIAD EFFAITH RHEOLEIDDIOL

RHAN 2 – ASESIAD EFFAITH RHEOLEIDDIOL

Y Cod ADY, gan gynnwys diwygiadau ar ôl ymgynghori

6. Opsiynau

Mae'r bennod hon yn amlinellu'r opsiynau sy'n gysylltiedig â llunio Cod Anghenion Dysgu Ychwanegol Cymru.

Fel rhan o'r diwygiadau hanfodol hyn, bydd y Cod ADY yn disodli'r Cod Ymarfer Anghenion Addysgu Arbennig (AAA) presennol i Gymru. Dros gyfnod o dair blynedd yn dechrau o 1 Medi 2021, bydd proses weithredu fesul cam lle y caiff yr holl ganllawiau statudol yn y Cod Ymarfer AAA eu diffodd a chaiff darpariaethau newydd eu cyflwyno drwy'r Ddeddf ADY, y cod ADY a'r rheoliadau cysylltiedig.

Datblygwyd yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol i ystyried goblygiadau rheoleiddiol gosod gofynion ar awdurdodau lleol a chyrrff llywodraethu mewn perthynas â'r dyletswyddau a nodir yn y Cod ADY (a'r rheoliadau cysylltiedig).

Mae Llywodraeth Cymru yn bwriadu gosod y Cod ADY, ynghyd â'r rheoliadau cysylltiedig, gerbron y Senedd ar 2 Mawrth, gyda dadl yn y Cyfarfod Llawn ar 23 Mawrth. Mae'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol hwn yn adolygu'r cynigion ar b'un a ddylid dwyn y Cod ADY i rym.

Mae'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol yn adolygu dau opsiwn a ddisgrifir isod.

Opsiwn un: gwneud dim

O dan opsiwn un, bydd y system AAA bresennol yn parhau â'r Cod Ymarfer AAA sy'n nodi rôl darparwyr addysg i adnabod plant ag anghenion arbennig a gwella eu profiad.

6. Manteision

Nid oes unrhyw gostau ychwanegol ynghlwm wrth opsiwn un.

Hefyd, gallai rhan o'r £20.244m o gyllid y cytunwyd arno ar 7 Chwefror 2017 i dalu costau pontio un system statudol i un arall a chyflwyno'r trawsnewidiadau ehangach i'r system gael ei wario ar bethau eraill.

7. Anfanteision

Mae'r system bresennol yn annheg. Mae darpariaeth gwasanaeth a ddiogelir o dan y gyfraith i blant a phobl ifanc â'r anghenion mwyaf difrifol ac sydd uwchlaw'r trothwy i gael datganiad AAA. Mewn gwrthgyferbyniad, nid oes unrhyw ddarpariaeth wedi'i diogelu na hawliau statudol i blant a phobl ifanc y mae eu hanghenion yn llai difrifol ac sydd islaw'r trothwy i gael datganiad AAA.

Mae'r arferion a'r prosesau presennol sy'n gysylltiedig â datganiadau AAA yn aneffeithlon ac anhyblyg, a gallant arwain at ddarpariaeth aneffeithiol i blant a phobl ifanc.

Mae'r trefniadau presennol ar gyfer adolygu a diwygio cynlluniau statudol yn feichus yn weinyddol ac mae'n rhaid i ysgolion wahodd set ragnodedig o weithwyr proffesiynol, p'un a oes angen eu presenoldeb a'u cyfraniad ai peidio o ran effeithiolrwydd yr adolygiad. Mae adolygiadau statudol yn cymryd cryn dipyn o amser i drefnu a pharatoi ar eu cyfer. Felly, gall y broses o ddiwygio cynllun fod yn un hirfaith ac arwain at oedi cyn bod dysgwyr yn cael y cymorth mwyaf priodol.

Hefyd, nid oes fawr ddim hyblygrwydd wrth adolygu'r ddarpariaeth i blant a phobl ifanc sydd ar y trothwy i gael cymorth statudol. Er enghraifft, pan fydd canlyniadau cynllun statudol wedi'u cyflawni i blentyn neu berson ifanc, gall pryder rhieni ynglŷn â cholli'r hawl statudol arwain at bwysau i gynnal y cynllun a'i ddarpariaeth, er na fydd hyn o reidrwydd yn golygu'r ddarpariaeth fwyaf effeithiol i'r person ifanc.

Yn olaf, heb y Cod ADY, ni allai'r diwygiadau i'r system AAA na'r broses o gyflwyno'r system ADY newydd fynd rhagdynt.

Opsiwn dau: cyflwyno Cod ADY yn lle'r Cod Ymarfer AAA

O dan opsiwn dau, caiff y system AAA bresennol, gan gynnwys y Cod Ymarfer AAA ei disodli'n gyfan gwbl gan y system ADY, gan gynnwys y Cod ADY statudol.

Opsiwn dau yw'r opsiwn a ffeirir.

Fel trydydd opsiwn posibl, gellid bod wedi bwrw ymlaen â'r Cod ADY drafft fel y'i cyhoeddwyd ym mis Mehefin 2019 cyn yr ymgynghoriad. Fodd bynnag, ni fyddai hwn wedi bod yn opsiwn gwirioneddol o ystyried y gofynion cyfreithiol i gynnal ymgynghoriad ystyrlon ar y Cod ADY drafft a'r ymrwymiad cyhoeddus i wneud gwelliannau i'r Cod ADY drafft cyn ei osod gerbron y Senedd.

8. Manteision

Trafodir manteision parhau â'r diwygiadau arfaethedig, gan gynnwys gosod y Cod ADY diwygiedig a chyflwyno'r system ddeddfwriaethol y mae'r Cod yn helpu i'w hategu, yn fanylach o dan adran 7. Fodd bynnag, mae'r prif fanteision yn ymwneud â'r rhesymau dros ddiwygio'r system AAA yn y lle cyntaf, sef y bydd y Cod ADY diwygiedig yn gwella'n sylweddol y cymorth a gynigir i blant a phobl ifanc ag ADY yng Nghymru.

9. Anfanteision

Yn yr un modd â'r manteision, trafodir yr anfanteision yn fanwl isod. Fodd bynnag, y prif bwynt i'w nodi yw'r risgiau posibl sy'n gysylltiedig â chyflwyno system ddeddfwriaethol newydd. Ceir risg y bydd costau yn cynyddu, o ran cost ariannol a phwysau ar adnoddau. Fodd bynnag, yn ôl [Adroddiad Blynyddol](#)

[2018-2019 Estyn](#) “Mae ysgolion ac UC Dau sydd â rolau arwain clir ac arfer ragorol mewn sefyllfa dda i drosglwyddo o'r system AAA bresennol i'r system ADY newydd.”

Mae risg hefyd yn gysylltiedig â chyflwyno'r diwygiadau hyn ar adeg na welwyd ei thebyg o'r blaen mewn lleoliadau addysg, gyda COVID-19 o bosibl yn effeithio ar allu awdurdodau lleol a chyrrff llywodraethu (a chyrrff statudol eraill) i reoli'r broses o'u rhoi ar waith. Fodd bynnag, mae'r risg hon yn ymwneud mwy â rhoi'r system ar waith yn hytrach na chyflwyno'r Cod ADY.

7. Costau a manteision

Mae'r Cod ADY yn cynnwys canllawiau statudol ar arfer swyddogaethau o dan Ran 2 o'r Ddeddf ADY, sy'n sefydlu'r system statudol yng Nghymru i ddiwallu ADY plant a phobl ifanc. Mae'r Cod hefyd yn cynnwys canllawiau statudol ar faterion eraill sy'n gysylltiedig ag adnabod ADY a diwallu anghenion plant a phobl ifanc ag ADY, ac yn disgrifio'r gofynion statudol perthnasol, gan gynnwys y rhai yn y Ddeddf.

Mae'r Cod yn cynnwys cannoedd lawer o ddyletswyddau statudol unigol, lle mae'r gofynion (a ysgrifennir fel “**rhaid**” yn y Cod) yn deillio o bwerau mewn is-ddeddfwriaeth – naill ai o'r Cod ei hun neu o reoliadau – yn hytrach na deillio'n uniongyrchol o'r Ddeddf ADY. Mae'r dyletswyddau hyn yn ymwneud â manylion a phrosesau ynglŷn â sut y bydd y system yn gweithredu, gan gynnwys manylion am y rolau a'r tasgau a nodir yn y Ddeddf ADY.

Nid diben yr Aseiad Effaith Rheoleiddiol hwn yw trafod effaith pob dyletswydd statudol yn y Cod. Yn hytrach, mae'r Aseiad Effaith Rheoleiddiol hwn yn trafod y dyletswyddau mewn ffordd thematig, gyda chyfeiriadau penodol at y dyletswyddau newydd fel y'u diwygiwyd ar ôl yr ymgynghoriad ar y Cod ADY drafft.

Er mwyn deall effaith y dyletswyddau statudol a wneir o dan is-ddeddfwriaeth yn well, cafodd pob enghraifft o “**rhaid**” yn y Cod ei chasglu, ei dadansoddi a'i threfnu'n gategorïau o gost debygol pob dyletswydd o ran ei harwyddocâd yn hytrach nag amcangyfrif ariannol o bob dyletswydd unigol. Cafodd yr holl ddyletswyddau yr ystyrir eu bod yn costio mwy na'r gost isel sy'n gysylltiedig â thasgau gweinyddol bach (megis anfon hysbysiad) eu casglu ynghyd yn themâu. Trafodir y themâu hyn yn fanwl isod.

Lle y bo'n berthnasol, defnyddir cyfeiriadau at y costau fel y'u nodwyd yn yr [Aseiad Effaith Rheoleiddiol](#) ar gyfer y Ddeddf ADY (a gyhoeddwyd ym mis Ionawr 2018) yma.

Pecyn cyllid o £20m i gyflwyno'r system ADY

Defnyddir y pecyn cyllid o £20.244m i helpu i roi'r Ddeddf ar waith a chyflwyno'r Rhaglen Trawsnewid ADY ehangach.

Caiff rhan fawr o'r cyllid hwn ei defnyddio i ddatblygu'r gweithlu er mwyn sicrhau bod pob partner yn deall y newidiadau sy'n cael eu cyflwyno ac yn barod ar eu cyfer. Mae hyn yn cynnwys gweithgarwch datblygu'r gweithlu er mwyn helpu i feithrin gallu a sicrhau bod ymarferwyr yn meddu ar y sgiliau i weithredu'r system newydd yn effeithiol er mwyn diwallu anghenion dysgwyr.

Rydym yn targedu gweithgarwch datblygu'r gweithlu ar dair lefel; datblygu sgiliau craidd i bob ymarferydd, datblygu sgiliau uwch drwy sefydlu rôl Cydlynwyr Anghenion Dysgu Ychwanegol (CADYau) a fydd yn disodli rôl bresennol Cydlynwyr AAA; a datblygu sgiliau arbenigol ar gyfer gwasanaethau cymorth arbenigol a ddarperir gan awdurdodau lleol sydd ar gael i leoliadau addysg.

Mae pum arweinydd trawsnewid ADY wedi bod mewn swydd ers mis Ebrill 2018. Eu rôl yw rhoi cyngor, cymorth a her i awdurdodau lleol, ysgolion, unedau cyfeirio disgyblion, lleoliadau blynyddoedd cynnar a sefydliadau addysg bellach, wrth iddynt baratoi i roi'r diwygiadau ar waith. Mae hyn yn cynnwys hunanasesiadau trylwyr o barodrwydd a datblygu cynlluniau gweithredu lleol. Bydd yr arweinwyr trawsnewid ADY yn gyfrifol am gyflwyno hyfforddiant gweithredu ar sail ranbarthol, amlasiantaethol.

10. Themâu a nodwyd o'r dyletswyddau statudol yn y Cod ADY

- Dynodi rolau statudol (swyddogion cydlynu ADY)
 - SACDA
 - CADY
 - Swyddog Arweiniol ADY y Blynyddoedd Cynnar
- Cynlluniau Datblygu Unigol (CDU)
 - Paratoi CDU
 - Sicrhau DDdY
 - Adolygu CDU
- Gwasanaethau Eirioli Annibynnol
- Costau adolygu'r system

11. Costio is-ddeddfwriaeth

Daeth yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol ar gyfer y Ddeddf ADY i'r casgliad na ddylai'r system ADY newydd ei hun fod yn fwy costus na'r system AAA bresennol.

Mae Llywodraeth Cymru wedi gofyn i awdurdodau lleol gyflwyno tystiolaeth os ydynt yn credu y bydd y system newydd yn fwy costus, ond hyd yma nid oes unrhyw dystiolaeth o'r fath wedi dod i law.

Ar sail y dystiolaeth sydd ar gael ar hyn o bryd, rydym yn parhau i gefnogi'r safbwynt a nodwyd yn Asesiad Effaith Rheoleiddiol y Ddeddf ADY. Fodd bynnag, rydym yn cydnabod y gall fod risgiau yn gysylltiedig â rhoi system newydd ar waith pan fydd lefel y cyllid sydd ar gael i awdurdodau lleol, ysgolion a SABau a byrddau iechyd yn gyfyngedig. Mae'r mater hwn yn amlwg yn un ehangach nag ADY, ac mae'n ymwneud â chyllid y sector cyhoeddus yn fwy cyffredinol, ond mae'r pryderon hyn yn parhau i gael eu mynegi mewn unrhyw drafodaeth gyhoeddus am y diwygiadau ym maes ADY.

Dylai'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol hwn helpu'r darllynydd i ddeall y costau a'r manteision posibl sy'n gysylltiedig â'r Cod ADY diwygiedig, a rhoi trosolwg o effaith y Cod ADY yn gyffredinol, gan ddefnyddio'r dull thematig a ddisgrifir uchod.

Mae'r costau a'r manteision a drafodir isod yn seiliedig ar gytuno ar Opsiwn dau.

12. Y ddyletswydd i ddynodi Swyddogion Cydlynu Anghenion Dysgu Ychwanegol

13. Cydlynnydd Anghenion Dysgu Ychwanegol (CADY)

14. Mantais

Bydd Opsiwn dau yn ei gwneud yn ofynnol i bob lleoliad addysg, gan gynnwys unedau cyfeirio disgyblion a SABau, benodi CADY. Mae'r hyn yn estyn y trefniadau presennol lle y defnyddir Cydlynwyr AAA anstatudol yn y rhan fwyaf

o ysgolion yng Nghymru. Drwy wneud y CADY yn rôl statudol, bydd hyn yn sicrhau dull cyson o gydlynu DDdY i ddysgwyr yng Nghymru a helpu i feithrin gwell cydberthnasau gwaith rhwng sectorau.

15. Ychwanegiadau ar ôl yr ymgynghoriad

Yn sgil yr ymgynghoriad ar y Cod ADY, rydym wedi atgyfnerthu'r bennod ar CADYau i roi mwy o eglurder ynglŷn â'r cyngor a ddarperir eisoes. Mae enghreifftiau o hyn yn cynnwys yr ystyriaethau y dylai penaethiaid eu rhoi i neilltuo digon o amser i'r CADY ymgymryd â'i rôl a'r disgwyliadau o ran hyfforddiant a datblygu i CADYau.

Yn unol â Rheoliadau CADY 2020, cafodd rhai o'r dyletswyddau ar CADYau a nodir yn y bennod eu diwygio. Mae'r diwygiadau hyn yn nodi'n fwy eglur pwy sy'n gyfrifol am ymgymryd â thasgau penodol (rheoliadau 5(e) a 6(e) o Reoliadau CADY 2020) a pha agweddau ar gadw cofnodion y bydd yn rhaid i CADYau ymgymryd â nhw (rheoliadau 5(c) a 6(c) o Reoliadau CADY 2020). At hynny, mae rhai o'r dyletswyddau a nodwyd yn flaenorol yn y drafft o'r bennod hon wedi cael eu dileu. Mae'r rhain yn ymwneud â pharatoi ac adolygu'r wybodaeth y mae angen ei chyhoeddi gan y corff llywodraethu yn unol â'r Cod ADY, a'r ddyletswydd i ddarparu gwybodaeth i'r unigolyn (ac yn achos disgybl, ei riant) ynglŷn â'i ADY, CDU a'r DDdY a gynigir. Mae'r rhain wedi cael eu dileu yn y bennod a Rheoliadau CADY 2020 oherwydd newidiadau a wnaed mewn manau eraill i'r Cod ADY yn hyn o beth.

Mae'r diwygiadau hyn yn annhebygol o gael unrhyw effaith sylweddol ar y gost na'r manteision sy'n gysylltiedig â'r rhan hon o'r Cod ADY, ond gallant roi cymorth mwy eglur i'r rhai sydd â dyletswyddau statudol sy'n ymwneud â rôl CADY.

16.

17. Cost

Trafodwyd cost creu rôl y CADY yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol o Ddeddf ADY a'r [asesiad effaith integredig](#) ar gyfer rheoliadau CADY. O ystyried cwmpas cyffredinol y rôl a'r ffordd y bydd yn amrywio o leoliad i leoliad, ni fydd modd rhoi cost amcangyfrifedig ar gyfer y rôl. Yr effaith fwyaf sylweddol a nodwyd yn yr Asesiad Effaith Integredig hwn oedd sut y bydd y rheoliadau arfaethedig yn cyfrannu at godi safonau o ran gweithgarwch cydlynu neu DDdY i blant a phobl ifanc ag ADY. Bydd awdurdodau lleol yn gwneud hyn drwy roi sicrwydd y bydd rôl newydd y CADY yn cael ei chyflawni gan unigolion cymwysedig (h.y. athrawon cymwysedig neu Gydlynwyr AAA profiadol) y mae'n ofynnol iddynt ymgymryd â'r gwaith o gydlynu DDdY mewn ffordd gyson, ni waeth pa fath o leoliad addysg sydd dan sylw. Dylai hyn arwain at welliant yn y ffordd y caiff DDdY ei chynllunio a'i chyflwyno i blant a phobl ifanc.

Ni nodwyd unrhyw gostau ariannol pellach yn y bennod o'r Cod ADY sy'n ymwneud â CADYau.

Mae risg ddamcaniaethol o ganfyddiad posibl y bydd y gofynion newydd o ran CADYau yn creu baich ychwanegol ar awdurdodau lleol a all wneud i'r

Cydlynwyr AAA presennol fod yn amharod i wneud cais i fod yn CADY. Fodd bynnag, cafwyd cefnogaeth gyffredinol i wneud y CADY yn rôl broffesiynol ac nid ydym wedi cael unrhyw dystiolaeth sy'n awgrymu y bydd y risg hon yn cael ei gwireddu.

18. Swyddog arweiniol clinigol dynodedig addysg (SACDA)

19. Mantais

Bydd opsiwn dau yn sicrhau y bydd pob bwrdd iechyd lleol (BILI) yn dynodi SACDA i fod yn gyfrifol am sicrhau bod darpariaeth iechyd o ddydd i ddydd i blant a phobl ifanc ag ADY yn cael ei rheoli a'i chydlynu'n effeithiol.

Er y bydd llawer o'r gwaith y bydd y SACDA yn gyfrifol amdano o dan y system ADY eisoes wedi'i wneud ym mhob BILI ar hyn o bryd, heb y rôl ddynodedig hon, mae'r gwaith sy'n gysylltiedig â goruchwyllo darpariaeth iechyd sy'n ymwneud â darpariaeth addysgol arbennig wedi bod yn anghyson ac yn anodd i'w fesur.

Bydd penodi SACDA ym mhob bwrdd iechyd yn fanteisiol o ran hwyluso'r broses o ddarparu gwasanaethau iechyd yn effeithiol i wella canlyniadau i blant a phobl ifanc ag ADY. Bydd y SACDA hefyd yn helpu'r bwrdd iechyd i gyflawni ei gyfrifoldebau o dan system ADY ac yn hwyluso'r cydweithrediad effeithiol rhwng byrddau iechyd a'u partneriaid o ran darparu gwasanaethau i ddysgwyr ag ADY.

Bydd y SACDA hefyd yn sicrhau bod strwythur cadarn ar gyfer sicrhau ansawdd a diogelwch gwasanaethau a chasglu data ar ansawdd, canlyniadau a pherfformiad gwasanaethau; symleiddio'r system i blant, pobl ifanc, rhieni a phartneriaid drwy gynnig un pwynt cyswllt ar gyfer awdurdodau lleol ac eraill mewn byrddau iechyd ar faterion ADY. Hefyd, dylai penodi SACDA sicrhau bod darpariaeth ADY yn flaenoriaeth strategol i fyrddau iechyd.

Un o brif fanteision cyflwyno rôl y SACDA fydd y cysylltiadau gwell rhwng iechyd a sectorau eraill, a'r cyfle i gydlynu gwaith amlasiantaethol sy'n canolbwyntio ar anghenion yr unigolyn. Nod y system yw torri nifer y cyfarfodydd a'r asesiadau sydd eu hangen i gael DDdY a sicrhau parhad cymorth i'r unigolion wrth iddynt bontio, o ran oedran, rhwng camau allweddol a datblygiad addysgol.

20. Ychwanegiadau ar ôl yr ymgynghoriad

Mae pennod newydd yn y Cod ADY ar rôl y SACDA. Crëwyd y bennod hon drwy ddileu'r adran ynglŷn â rôl y SACDA ym Mhennod 15 ar weithio amlasiantaethol. Gwnaed hyn er mwyn rhoi pennod unigol ar bob un o'r rolau statudol yn y Cod a'r system ADY. Nid yw sylwedd y bennod wedi newid fawr ddim, ond mae'n haws i'r darllenydd ei ddilyn erbyn hyn.

21. Cost

Trafodwyd cost cyflwyno rôl y SACDA yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol o Ddeddf ADY lle y daethpwyd i'r casgliad na fyddai unrhyw gostau newydd i fyrddau iechyd lleol,

a hynny am fod disgwyl i'r rôl gael ei chyflawni gan aelod presennol o'r staff ac y bydd y SACDAau a gweithwyr iechyd proffesiynol eraill yn ymgymryd â'r hyfforddiant sydd ei angen o fewn yr oriau a neilltuir ar eu cyfer i ymgymryd â datblygiad proffesiynol parhaus. Er bod y rôl ei hun yn newydd, mae'r dyletswyddau y bydd y SACDA yn gyfrifol amdanynt fel y'u nodwyd yn y Cod eisoes yn cael eu cyflawni gan aelodau presennol o staff mewn byrddau iechyd o dan system AAA. Diben y SACDA fydd safoni'r rôl hon a gwella gwaith amlasiantaethol drwy unigolyn a enwir ym mhob bwrdd iechyd. Ar gyfartaledd, bydd gweithiwr iechyd proffesiynol ym mhob un o'r saith bwrdd iechyd lleol yng Nghymru yn ymgymryd â chyfrifoldebau SACDA am tua dau ddiwrnod yr wythnos.

Mae'r dyletswyddau yn y bennod o'r Cod ADY sy'n ymwneud â rôl y SACDA yn rhoi mwy o fanylion am y rôl ei hun, a defnyddir y canllawiau i nodi sut y disgwylir i SACDAau ymgymryd â'u tasgau. Mae cyflwyno rôl y SACDA a'r amcangyfrif o'r adnodd fydd ei angen yn dwyn risg isel a hawdd ei rheoli i fyrddau iechyd lleol gan na ddisgwylir i SACDAau fod yn swyddi llawn amser ac mae'n debygol y bydd uwch-aelodau presennol o'r bwrdd iechyd lleol yn ymgymryd â'r rôl.

Gyda'r ddyletswydd i ddarparu DDdY sy'n ymwneud ag iechyd i ddysgwyr hyd at 25 oed, efallai y bydd cynnydd yn nifer yr achosion a gyfeirir at gyrff y GIG lle mae angen DDdY sy'n ymwneud ag iechyd. Gallai'r risg hon, er nad yw'n seiliedig ar dystiolaeth a welwyd gan Lywodraeth Cymru, gynyddu costau i BILLiau o bosibl o ran y systemau y maent yn eu cyflwyno i gefnogi rôl y SACDA a'u swyddogaethau statudol o dan y system ADY. Er ei bod yn anodd amcangyfrif sut y bydd estyn yr ystod oedran i 25 oed yn effeithio ar y costau hyn, esboniodd yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol o'r Ddeddf y bydd gan bobl ifanc sydd â'r anghenion mwyaf cymhleth ac sy'n mynychu sefydliad AB arbenigol gynllun dysgu a sgiliau statudol ar hyn o bryd. Pan fydd angen gofâl meddygol ar berson ifanc tra ei fod mewn sefydliad AB arbenigol, gofynnir i'r bwrdd iechyd gyfrannu at y cynllun dysgu a sgiliau. O dan y system ADY, bydd yr arfer hon yn parhau ond gofynnir i fyrddau iechyd gyfrannu at y CDU yn lle hynny. Daethpwyd i'r casgliad na fydd unrhyw gost ychwanegol i fyrddau iechyd pan fydd person ifanc yn mynychu sefydliad AB arbenigol.

22. Swyddog arweiniol anghenion dysgu ychwanegol y blynyddoedd cynnar (swyddog arweiniol ADY y blynyddoedd cynnar)

23. Mantais

O dan opsiwn dau, caiff swyddog arweiniol ADY y blynyddoedd cynnar ei benodi gan bob awdurdod lleol yng Nghymru i fod yn gyfrifol am gydlynu swyddogaethau'r awdurdod lleol o dan y Ddeddf mewn perthynas â phlant o dan oedran ysgol gorfodol nad ydynt yn mynychu ysgolion a gynhelir.

Bydd swyddog arweiniol ADY y blynyddoedd cynnar yn chwarae rôl bwysig o ran codi ymwybyddiaeth o'r system ADY a sut y mae'n gymwys i blant o dan yr oedran ysgol gorfodol; hyrwyddo'r broses o adnabod ADY ar gam cynnar a'u hatal; a chyfrifoldebau strategol eraill. Bydd y dyletswyddau hyn yn helpu teuluoedd i ddeall ADY eu plant a'r opsiynau sydd ar gael i gefnogi eu haddysg. Felly, dylai'r rôl gynnwys budd cymdeithasol drwy leihau'r ofn sy'n gysylltiedig ag ADY a rhoi sicrwydd i rieni bod cymorth ar gael mewn lleoliadau blynyddoedd cynnar.

Mantais arall cynnwys y rôl newydd hon yn y Cod ADY fydd gwella'r ffordd y caiff darpariaeth ar gyfer plant mewn lleoliadau blynyddoedd cynnar ei chydlynu a sicrhau bod un swyddog a enwyd y gellir cyfeirio materion ato. Bydd hyn yn helpu teuluoedd pryderus sydd, o dan y system AAA, wedi cael anhawster o bosibl i ymgysylltu â'r unigolion perthnasol.

24. Ychwanegiadau ar ôl yr ymgynghoriad

Nid oes unrhyw newidiadau sylweddol i'r cynnwys ers yr ymgynghoriad.

25.

26. Cost

Crybwyllwyd cost cyflwyno rôl swyddog arweiniol ADY y blynyddoedd cynnar hefyd yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol o'r Ddeddf ADY. Fel y nodwyd ynddo, at ddibenion enghreifftiol defnyddir cyflog o £49,700 i amcangyfrif costau parhaus cyflwyno swyddog arweiniol ADY y blynyddoedd cynnar. Felly, amcangyfrifir y bydd cost parhaus o tua £1,093,400 y flwyddyn i'r 22 o awdurdodau lleol yng Nghymru. Gan fod awdurdodau lleol eisoes yn ymgymryd â'r swyddogaethau sy'n gysylltiedig â swyddog arweiniol ADY y blynyddoedd cynnar, ni fydd hon yn gost parhaus ychwanegol.

Amcangyfrifir y bydd awdurdodau lleol yn mynd i gostau pontio o £126,700 mewn perthynas â hyfforddi swyddogion arweiniol ADY y blynyddoedd cynnar. Mae cost amcangyfrifedig hyfforddi swyddogion arweiniol ADY y blynyddoedd cynnar yn seiliedig ar yr un model costio ag a ddefnyddir i amcangyfrif costau hyfforddi CADYau. Hynny yw, tybir y caiff swyddogion arweiniol ADY y blynyddoedd cynnar eu hyfforddi i lefel gradd meistr ar gost o £3,600 fesul gradd, gyda chyfanswm cost amcangyfrifedig o £79,200 i'r 22 o awdurdodau lleol yng Nghymru, ac y byddant yn cymryd 10 diwrnod astudio â thâl dros y cyfnod o ddwy flynedd ar gost amcangyfrifedig o £47,520.

Nid oes unrhyw ddyletswyddau eraill yn y bennod ar rôl swyddogion arweiniol ADY y blynyddoedd cynnar ar wahân i ddyletswydd yr awdurdod lleol i ddynodi swyddog.

27. Cynlluniau Datblygu Unigol

- Paratoi CDU
- Sicrhau DDdY
- Adolygu CDU

28. Cyd-destun

Mae data a ddangoswyd yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol o'r Ddeddf wedi datgelu bod nifer y plant a phobl ifanc y cofnodwyd bod ganddynt AAA rhwng 2011-12 a 2015-16 wedi bod yn gymharol sefydlog, sef 23% o ddisgyblion. Er bod y system ADY yn estyn yr ystod oedran i 25 oed, mae nifer y bobl ifanc rhwng 19-25 oed ag ADY mewn addysg neu hyfforddiant, sy'n cydsynio i gael CDU, yn debygol o fod yn fach. Mae ffigurau diweddaraf Llywodraeth Cymru yn dangos bod 83 o leoliadau arbenigol ôl-19 wedi'u sicrhau yn 2018/19. Gan ddefnyddio'r ffigurau sydd ar gael yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol o'r Ddeddf a chan Stats Cymru, bydd tua 110,000 o CDUau oedran ysgol, gyda thua 1,000 ar gyfer plant islaw'r oedran ysgol gorfodol, a thua 2,000 ar gyfer pobl ifanc mewn addysg a hyfforddiant ôl-16.

29.

30. Mantais

Os dewisir Opsiwn dau, drwy gyflwyno'r Cod ADY, bydd pob plentyn a pherson ifanc ag ADY yn cael ei drin yn gyfartal o dan y gyfraith, ni waeth pa mor ddifrifol yw eu hanghenion. Bydd gan bob dysgwr mewn lleoliadau blynyddoedd cynnar, ysgolion (gan gynnwys meithrinfeydd a gynhelir, unedau cyfeirio disgyblion ac ysgolion arbennig) a SABau y mae angen darpariaeth ddysgu ychwanegol (DDdY) arnynt yr hawl i gael cynllun datblygu unigol (CDU) statudol a'r hawl i apelio. Bydd hyn yn gwneud y system o gymorth i ddysgwyr yn decach ac yn cyfrannu at fudd cymdeithasol drwy estyn hawliau plant a phobl ifanc a gweithio tuag at ganlyniadau addysgol gwell.

Drwy gyflwyno cynlluniau statudol ar gyfer pob plentyn a pherson ifanc ag ADY, bydd modd rhoi mwy o ffocws ar adnabod anghenion ar gam cynnar a ddylai atal neu leihau gwrthdaro yn y system. Gallai hyn arwain at leihad yn yr hirdymor yn nifer yr apeliadau a gyflwynir i'r Tribiwnlys, ond bydd nifer y darpar apelwyr, wrth reswm, yn cynyddu gan y bydd gan bob plentyn a pherson ifanc ag ADY yr hawl i apelio. Dylai cynlluniau statudol teg hefyd wella'r ffordd y sicrhau darpariaeth a sicrhau y bydd ar waith gyhyd ag y bo'i hangen (hyd at 25 oed).

Mae'r dyletswyddau yn y Cod ADY ar awdurdodau lleol a chyrff llywodraethu i baratoi CDU, sicrhau'r DDdY ac adolygu CDUau wedi'u nodi'n fras yn y Ddeddf ADY ac mae ei heffaith wedi cael ei dogfennu yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol o'r Ddeddf ADY. Fodd bynnag, mae'r Cod ADY diwygiedig yn nodi'n fanwl sut y mae'n rhaid ymgymryd â'r trefniadau hyn. Er enghraifft, mae llawer o'r gofynion a osodir gan y Cod ADY a'r rheoliadau cysylltiedig ynglŷn â CDUau yn ymwneud â'r terfynau amser ar gyfer cwblhau tasgau penodol. Dylai awdurdod lleol, er enghraifft, ymddwyn "yn brydlon" i benderfynu a ddylai ddod yn gyfrifol am gynnal y CDU a chyflwyno'r hysbysiad o fewn y cyfnod o saith wythnos i'r cais ynglŷn â dod yn gyfrifol am y CDU, oni bai nad oes modd gwneud hynny o fewn y cyfnod hwnnw oherwydd amgylchiadau y tu hwnt i'w reolaeth.

Mae gosod terfynau amser ar gyfer y dyletswyddau penodol sy'n gysylltiedig â'r swyddogaeth graidd hon yn y system ADY o fantais am fod hynny'n ei gwneud yn bosibl i blant, pobl ifanc a'u teuluoedd gael disgwyliad rhesymol o ran pryd y dylai penderfyniadau neu brosesau penodol gael eu cwblhau. Dylai hyn helpu i leddfu llawer o'r tensiwn ar hyn o bryd yn y system AAA lle mae oedi ac

anghysondebau wedi achosi cryn bryder yn y gorffennol. Disgwylir hefyd y bydd y terfynau amser hyn yn helpu i leihau faint o amser y mae'n cymryd ar hyn o bryd i gwblhau penderfyniadau neu brosesau penodol, megis paratoi cynllun statudol o gymorth. Drwy'r ddefnyddio'r ymadrodd "yn brydlon", mae'r Cod ADY yn disgwyl i ddyletswyddau gael eu cyflawni heb oedi, ond mae'n bosibl y bydd defnyddio terfyn amser penodedig ar gyfer pob dyletswydd heb ddefnyddio'r term "yn brydlon" yn gyntaf yn arwain at sefyllfa lle mae'r uchafswm amser a ganiateir i gyflawni unrhyw ddyletswydd benodol yn mynd yn derfyn amser arferol.

31. Ychwanegiadau ar ôl yr ymgynghoriad

Mae penodau 11-15 o'r Cod ADY yn cynnwys y dyletswyddau craidd mewn perthynas â'r mwyafrif o blant a phobl ifanc ag ADY. Hefyd, mae penodau 16 a 17 yn cynnwys dyletswyddau mewn perthynas â phobl ifanc mewn SABau neu bobl ifanc nad ydynt mewn ysgol a gynhelir. Mae'r rhain wedi cael eu hailddrafftio gryn dipyn mewn ymateb i'r ymgynghoriad. Maent bellach yn ymddangos mewn penodau ar wahân, ar sail amgylchiadau sy'n ymwneud ag oedrannau penodol, er mwyn rhoi mwy o eglurder ynghylch rolau cyrff statudol i gefnogi dysgwyr ag ADY. Mae'r elfennau o'r canllawiau sy'n gymwys i bob un o'r grwpiau oedran hyn bellach yn ymddangos mewn un bennod er mwyn rhoi mwy o eglurder a chanllawiau wrth baratoi CDU neu ystyried y DDdY y dylai ei chynnwys. Fodd bynnag, ar y cyfan, nid yw hanfod y dyletswyddau allweddol yn y penodau hyn wedi newid.

32. Cost

Fel y nodwyd yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol o'r Ddeddf ADY, bydd awdurdodau lleol yn gyfrifol am baratoi, cynnal ac adolygu CDUau ar gyfer pob plentyn ag ADY sy'n derbyn gofal ganddynt. Amcangyfrifwyd ar adeg yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol o'r Ddeddf y bydd awdurdodau lleol yn treulio tua awr yn paratoi'r cais ar gost o tua £18 y cais yn seiliedig ar 20 o geisiadau y flwyddyn (ni ddisgwylir i'r nifer hwn newid o ganlyniad i gyflwyno'r system ADY). Fel y nodwyd yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol o'r Ddeddf, ni ddisgwylir i awdurdodau lleol fynd i unrhyw gostau ychwanegol o dan opsiwn dau. Ar hyn o bryd, mae awdurdodau lleol yn paratoi achos wrth wneud cais i Weinidogion Cymru am gydsyniad i blentyn neu berson ifanc â datganiad AAA gael lle mewn ysgol annibynnol nad yw wedi'i chymeradwyo fel arfer i dderbyn dysgwyr â datganiadau AAA. O dan Opsiwn dau, bydd yn rhaid i awdurdodau lleol fodloni eu hunain o hyd bod y lleoliad yn briodol.

Bu nifer o geisiadau am dystiolaeth, o ymchwil Deloitte yn 2015 i gais swyddogion Llywodraeth Cymru am ddata gan awdurdodau lleol ond nid ydynt wedi rhoi unrhyw arwydd sy'n herio'r amcangyfrif yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol o'r Ddeddf ADY ac, yn y pen draw, amcangyfrifir y bydd y system newydd yn gost niwtral o'i chymharu â'r system AAA bresennol.

Bydd y broses o adolygu CDU yn un barhaus ac er bod gofynion i adolygu CDUau (megis adolygiadau blynyddol), dylai'r gwaith i lywio'r cyfarfodydd hyn gael ei wneud yn barhaus. Bydd cost adolygu CDUau yn ymwneud yn bennaf â'r amser y mae'n ei gymryd i'r CADY neu aelod arall o'r staff addysgu gynnal y cyfarfod adolygu.

Yn yr un modd, wrth baratoi CDU, bydd amgylchiadau yn codi pan fydd cynlluniau yn dechrau o'r newydd (dysgwr newydd o dros y ffin, anabledd newydd sy'n gofyn am DDdY), ond yn y rhan fwyaf o achosion, bydd y rhai ag ADY eisoes wedi'u hadnabod ac mae'n debygol y bydd rhyw ddarpariaeth eisoes ar waith. Ni fydd y gwaith o baratoi CDU yn arwain at gost sylweddol i'r ysgol na'r awdurdod lleol, ond yn y rhan fwyaf o achosion cymhleth gallai'r gost gael ei hystyried yn un gymedrol. Fodd bynnag, mewn achosion lle roedd dyletswydd ar SAB i baratoi neu gynnal CDU, byddai hyn yn gost newydd a gallai gael ei hystyried yn un feichus i ddechrau. Felly, efallai y bydd costau SABau yn cynyddu ond ni ddisgwylir i'r system yn ei chyfanrwydd arwain at fwy o gost yn gyffredinol. Yn 2018/19, cofnodwyd bod gan 11,095 o bobl ifanc, 16-24 oed, anawsterau a/neu anableddau dysgu (AAD) mewn SABau¹. Er na ddisgwylir y bydd angen i SABau baratoi pob CDU o'r newydd (ymhen amser, bydd llawer o bobl ifanc yn cyrraedd SAB gyda CDU) fel rhan o'r gwaith cynllunio i roi'r system ADY newydd ar waith, rhoddir ystyriaeth i ffyrdd o helpu SABau i ymgymryd â'u dyletswyddau newydd.

O ystyried bod Datganiadau AAA eisoes yn cael eu paratoi ar gyfer plant a phobl ifanc hyd at 19 oed, a bod cynlluniau addysg unigol (CAUau) ar waith ar gyfer llawer mwy o ddysgwyr, mae'r union ddyletswyddau yn y Cod ADY yn rhai newydd, ond mewn gwirionedd, maent yn disodli ac yn gwella'r dyletswyddau presennol yn y system AAA.

Gallai cynnydd yn nifer y plant a'r bobl ifanc sydd â hawl statudol i gael darpariaeth arwain at fwy o bwysau ar y rhai sy'n gyfrifol am sicrhau DDdY. Er nad oedd yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol blaenorol o'r Ddeddf ADY wedi nodi unrhyw anghenion heb eu diwallu yn y system AAA (ac ni chredwn y bydd y system ADY yn creu galw newydd), mae risg y bydd y system well yn heriol o bosibl o ran yr adnoddau a ddefnyddir ar hyn o bryd i gyflwyno'r system AAA.

O ran cyflwyno'r terfynau amser newydd ar gyfer llawer o'r dyletswyddau yn y Cod ADY a'r rheoliadau, mae risg fach na fydd y lefel bresennol o adnoddau a neilltuir ar gyfer y system AAA yn ddigonol i gyflawni dyletswyddau (â therfynau amser newydd) o dan y system ADY. Er nad oes unrhyw dystiolaeth sy'n awgrymu hyn, a bod y terfynau amser a gyflwynir o dan y system ADY wedi cael eu dewis yn ofalus mewn ymgynghoriad â rhanddeiliaid, mae posibilrwydd y bydd y system newydd yn gofyn am fwy o adnoddau i gyflawni dyletswyddau o fewn y terfyn amser penodedig.

33.

34. Eiriolaeth

35. Mantais

Mae'r Cod ADY yn nodi'r dyletswyddau ar awdurdodau lleol i sefydlu gwasanaethau eirioli annibynnol ar gyfer plant a phobl ifanc y maent yn gyfrifol amdanynt.

¹ Dysgwyr unigryw sydd wedi'u cofrestru mewn sefydliadau addysg bellach yn ôl prif anabledd a/neu anhawster dysgu a rhyw <https://statscymru.llyw.cymru/Catalogue/Education-and-Skills/Post-16-Education-and-Training/Further-Education-and-Work-Based-Learning/Learners/Further-Education/uniquelearnersenrolledfurthereducationinstitutions-by-primarydisability-gender>

Bydd gwasanaethau eirioli annibynnol yn rhoi cyngor a chymorth arbenigol, drwy gynrychioli neu fel arall blentyn neu berson ifanc, lle mae'r plentyn neu'r person ifanc:

- yn cyflwyno, neu'n bwriadu cyflwyno, apêl i'r Tribiwnlys;
- yn ystyried a ddylid apelio i'r Tribiwnlys; neu
- yn cymryd rhan, neu'n bwriadu cymryd rhan, mewn trefniadau ar gyfer osgoi neu ddatrys anghytundeb.

Caiff y gwasanaeth ei ddarparu am ddim ar adeg ei ddarparu.

Er bod eiriolaeth yn cael ei defnyddio'n aml o dan y system AAA, nid oes gofyniad i ddarparu gwasanaeth cyfatebol o dan God Ymarfer AAA. Felly, mae angen gwasanaethau eirioli annibynnol er mwyn cynnig dull cyson o ddarparu gwasanaeth eirioli sy'n ymdrin yn benodol â materion sy'n ymwneud ag ADY. Bwriedir i wasanaethau eirioli annibynnol, ynghyd â'r ddyletswydd ar awdurdod lleol i wneud trefniadau ar gyfer osgoi a datrys anghytundebau leihau'n sylweddol nifer yr anghydfodau sy'n codi o fewn y system AAA ar hyn o bryd, a dylent, yn y tymor canolig i'r hirdymor, leihau nifer yr achosion sy'n mynd gerbron y Tribiwnlys. Gallai hyn o bosibl arbed amser ac arian i'r rhai a allai fod wedi cyflwyno apêl pe na bai'r gwasanaethau hyn wedi bod ar gael.

36. Ychwanegiadau ar ôl yr ymgynghoriad

Mae'r diwygiadau a wnaed ar ôl yr ymgynghoriad wedi gwneud y gwahaniaeth rhwng gwasanaethau eirioli annibynnol a gwasanaethau eirioli eraill yn fwy eglur. Mae hefyd yn fwy eglur bellach bod gan gynrychiolwyr pobl ifanc, a rhieni plant, nad oes ganddynt alluedd, hefyd yr hawl i gael gafael ar y gwasanaethau hyn. Bydd y diwygiadau hyn yn fanteisiol i'r rhai sy'n darllen y Cod ADY heb gynyddu unrhyw gostau.

37.

38. Cost

Awdurdodau lleol fydd yn talu am gost rhedeg y gwasanaeth newydd, a bydd yn amrywio gryn dipyn rhwng awdurdodau. Nododd yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol o'r Ddeddf gost amcangyfrifedig o £5,300 i'r awdurdod lleol am wasanaethau datrys anghydfod sy'n ymwneud ag apeliadau o dan y system AAA. Darperir llawer o'r gwasanaethau eirioli sydd ar gael ar hyn o bryd yng Nghymru gan y trydydd sector neu wirfoddolwyr, lle y telir am y costau weithiau drwy gyfraniadau gan Lywodraeth Cymru. Fodd bynnag, mae gwasanaethau eirioli proffesiynol eraill ar gael a fydd yn codi tâl am eu gwasanaeth.

Drwy gyflwyno gwasanaethau eirioli annibynnol, bydd risg o bosibl mewn perthynas â chost rhedeg y gwasanaeth i awdurdodau lleol Mae hyn yn gysylltiedig â'r defnydd posibl a wneir ohono, a'r anhawster o ran amcangyfrif y galw am wasanaethau eirioli. Wrth i'r system ADY newydd ymsefydlu, mae risg o gynnydd yn nifer yr achosion lle mae angen trefniadau ar gyfer osgoi a datrys anghytundebau neu ddefnyddio gwasanaethau eirioli annibynnol, a allai fod yn gostus a llafurus, ond drwy waith cynllunio gofalus a rhoi'r system newydd ar waith yn llwyddiannus dylid atal anawsterau o'r fath.

39.

40. Adolygiadau

41. Mantais

O dan Opsiwn dau, bydd y Cod ADY yn nodi'r manylion o ran dyletswydd Gweinidogion Cymru i adolygu'r galw am DDdY a gyflwynir drwy gyfrwng y Gymraeg a'i chyflenwi. Y gofyniad yw bod adolygiad o'r fath yn cael ei gynnal bob pum mlynedd o adeg gweithredu.

Bydd yr adolygiad yn hwyluso'r gallu i wneud penderfyniadau polisi ar sail gwybodaeth ynglŷn â DDdY drwy gyfrwng y Gymraeg ac yn cefnogi strategiaeth Cymraeg 2050 Llywodraeth Cymru.

42. Cost

Bydd adolygu DDdY Gymraeg yn arwain at gost ariannol nad yw wedi'i chyfrifo. Fodd bynnag, Llywodraeth Cymru fydd yn talu am y gost yn hytrach na chyrrff statudol, ac mae ar wyneb y Ddeddf. Fel amcangyfrif, caiff y gwaith hwn ei wneud gan dîm bach sy'n cynnwys Uwch-swyddog Gweithredol (£47,000 y flwyddyn) ac un swyddog Cymorth Tîm (£23,830 y flwyddyn) am gyfanswm o dri mis. Mae hyn yn tybio na fydd Llywodraeth Cymru yn gofyn am unrhyw ymchwil allanol ac, yn lle hynny, y bydd yn dibynnu ar ei Gwasanaethau Gwybodaeth a Dadansoddi i wneud unrhyw ddadansoddiad o'r data. Amcangyfrifir costau o £17,707.50 ar gyfer y ddwy rôl hyn am dri mis.

Enghreiffiau newydd o 'rhaid' yn y Cod ADY (ar ôl ymgynghori)

Mae'r tabl isod yn cynnwys pob dyletswydd newydd (**rhaid**) a geir yn y Cod ADY ar ôl yr ymgynghoriad cyhoeddus, ac eithrio tasgau gweinyddol bach (megis anfon hysbysiadau) sydd wedi cael eu hepgor.

Nod y tabl isod yw helpu'r darllenydd i ddeall costau posibl y dyletswyddau newydd hyn.

Cyf.	Testun	Pwnc	Cost
19.81	Os oes rhaid i awdurdod lleol perthnasol benderfynu a oes gan y plentyn neu'r person ifanc ADY ai peidio, rhaid iddo:(a) ddynodi swyddog i fod yn gyfrifol am gydgysylltu'r camau sy'n ofynnol i wneud y penderfyniad hwnnw ac unrhyw benderfyniad ar a oes angen CDU ar gyfer person ifanc ac, os oes angen CDU, bod yn gyfrifol am ei baratoi; (b) cofnodi'r dyddiad y cafodd ei ddwyn i'w sylw neu yr ymddangosodd iddo fel arall y gall fod gan y plentyn neu'r person ifanc ADY; (c) cofnodi'r dyddiad y cydsyniodd y person, os yw'n berson ifanc, i'r penderfyniad gael ei wneud; (d) cofnodi crynodeb o sut y cafodd y posibilrwydd y gall y person ifanc fod ag ADY ei ddwyn i'w sylw neu sut yr ymddangosodd iddo fel arall y gall fod gan y person ifanc ADY. (e) rhoi'r hysbysiad perthnasol y cyfeirir ato ym mharagraffau (22.64 –22.65).	Dyletswydd ar awdurdod lleol i ddynodi cydlynedd	Isel Mae'r broses ddynodi ei hun yn dasg weinyddol eithaf syml.
16.14	Rhaid gwneud y penderfyniad a rhoi'r hysbysiad yn brydlon, ac yn sicr o fewn y cyfnod o 35 diwrnod tymor o'r dyddiad pan fydd y person ifanc yn cydsynio i'r bwriad i wneud y penderfyniad.	Penderfyniad a therfyn amser	Isel i Ganolig
16.26	Rhaid i'r SAB wneud y penderfyniad am ADY, llunio'r cynllun a rhoi copi ohono yn brydlon, ac yn sicr o fewn y cyfnod o 35 diwrnod tymor o'r adeg pan fydd y person ifanc yn cydsynio i'r bwriad i wneud y penderfyniad.	Penderfyniad a therfyn amser	Isel i Ganolig
19.65	Rhaid i awdurdod lleol sy'n cynnal CDU ar gyfer plentyn neu berson ifanc a gafodd ei gadw'n gaeth adolygu'r CDU ar ôl iddo gael ei ryddhau a chwblhau'r adolygiad hwnnw (gan gynnwys, yn ôl y digwydd, roi copi o'r CDU diwygiedig neu hysbysiad am gasgliad arall o'r adolygiad) yn brydlon a sut bynnag, erbyn diwedd y cyfnod o 7 wythnos yn dechrau ar ôl i'r person gael ei ryddhau rhag cael ei gadw'n gaeth. Ond nid yw'r gofyniad i gwblhau'r adolygiad erbyn diwedd y cyfnod 7 wythnos yn berthnasol os yw'n anymarferol i'r awdurdod lleol wneud hynny oherwydd amgylchiadau sydd y tu hwnt i'w reolaeth.	Adolygu CDU	
19.67	Mewn achosion lle mae'r plentyn neu'r person ifanc sydd wedi cael ei ryddhau yn mynychu ysgol a gynhelir neu SAB yng Nghymru, caiff yr awdurdod lleol ystyried a fyddai'n fwy priodol i'r ysgol neu'r SAB gynnal y CDU. Yn dibynnu ar yr amgylchiadau, gallai hefyd fod yn fwy priodol i'r sefydliad hwnnw adolygu'r CDU. Gallai hyn fod yn wir, er enghraifft, pe bai'r CDU wedi cael ei baratoi'n	Adolygu CDU	

	<p>ddiweddar gan yr awdurdod a bod gan y person a ryddhawyd anghenion lefel isel neu pe bai'r sefydliad yn cynnal y CDU yn flaenorol a bod y cyfnod cadw yn fyr iawn. Os trosglwyddir y CDU i ysgol neu SAB, byddai hyn yn dilyn cyfarwyddyd gan yr awdurdod lleol o dan adran 14(4) o'r Ddeddf yn achos ysgol neu ar ôl i SAB gytuno i gais yr awdurdod o dan adran 36(2) y daw'r SAB yn gyfrifol am y CDU. Hefyd, dim ond os yw'r person a ryddhawyd yn ddisgybl wedi'i gofrestru yn yr ysgol neu'n berson ifanc sydd wedi ymrestru fel myfyriwr yn y SAB y gellir trosglwyddo CDU. Os nad yw'r awdurdod lleol wedi'i adolygu ar ôl rhyddhau, rhaid i'r ysgol neu'r SAB adolygu'r CDU yn brydlon a sut bynnag o fewn y cyfnod o 35 diwrnod tymor i ryddhau'r plentyn neu'r person ifanc rhag cael eu cadw yn gaeth. Ond nid yw'r gofyniad i gwblhau'r adolygiad erbyn diwedd y cyfnod hwnnw o 35 diwrnod tymor yn gymwys os yw'n anymarferol i'r ysgol neu'r SAB wneud hynny oherwydd amgylchiadau sydd y tu hwnt i'w reolaeth.</p>		
15.60	<p>Fel rhan o'r broses o benderfynu a oes gan y person ifanc ADY, rhaid i awdurdod lleol holi seicolegydd addysg am gyngor a, lle mae o'r farn bod ceisio cyngor o'r fath yn fuddiol, rhaid iddo wneud hynny.</p>	Ystyried a cheisio cyngor	<p>Isel</p> <p>Ni fydd ystyriaeth yn rhy feichus, ac mae'n debygol y daw yn rhan o'r broses. Gan fod seicolegwyr addysg eisoes yn rhan o'r system bresennol, nod y ddarpariaeth newydd hon yw safoni'r broses yn hytrach na chreu rhywbeth newydd sbon. Felly, bydd ceisio cyngor ond yn dasg weinyddol fach.</p>
17.32	<p>Rhaid i'r awdurdod lleol nodi'n gyntaf a oes gan y person ifanc ganlyniadau dymunol a beth ydynt.</p>	Adolygu	<p>Isel i ganolig.</p> <p>Dylai awdurdodau lleol eisoes fod yn mabwysiadu dull sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn er mwyn deall anghenion yr unigolion a gallai hyn gynnwys mewn perthynas â nodi canlyniadau dymunol.</p> <p>Mewn llawer o achosion, bydd yr ALI yn ymwybodol o'r unigolyn drwy unrhyw ymgysylltu blaenorol ag ef/hi drwy broses y CDU.</p>

17.36	Rhaid i'r awdurdod lleol ystyried pa raglenni astudio a all fod ar gael a fyddai'n addas i alluogi'r person ifanc i gyflawni ei ganlyniadau dymunol.	Adolygu	Isel i ganolig. Bydd hwn yn ofyniad newydd ar y cyfan ar awdurdodau lleol sydd hyd yma ond wedi gorfod ystyried addysg ôl-16 i'r rhai sy'n aros yn yr ysgol. Dylai hyn fynd yn llai beichus dros amser wrth i ALLau ddatblygu eu gwybodaeth am yr addysg a'r hyfforddiant ôl-16 sydd ar gael.
17.38	Fel arall, rhaid i'r awdurdod lleol yn gyntaf ystyried rhaglenni astudio mewn ysgolion a gynhelir neu SABau prif ffrwd (gallai hyn gynnwys ysgolion a SABau o'r fath yn Lloegr). Yn amlach na pheidio, gall y lleoliadau hynny gynnig rhaglen astudio addas i berson ifanc ag ADY a byddai anghenion rhesymol y person ifanc am DDy yn cael eu diwallu wrth ymgymryd â hi.	Adolygu	Isel i ganolig. Bydd hwn yn ofyniad newydd ar y cyfan ar awdurdodau lleol sydd hyd yma ond wedi gorfod ystyried addysg ôl-16 i'r rhai sy'n aros yn yr ysgol. Dylai hyn fynd yn llai beichus dros amser wrth i ALLau ddatblygu eu gwybodaeth am yr addysg a'r hyfforddiant ôl-16 sydd ar gael.
31.12	Rhaid i'r awdurdod lleol sicrhau bod y staff sy'n ymgymryd â'r trefniadau hyn yn ddiuedd o ran canlyniad unrhyw anghytundebau posibl.	Hyfforddiant	Isel Efallai y bydd hyn yn gofyn am hyfforddiant neu ganllawiau i'r staff er mwyn sicrhau bod staff yn cael eu hatgoffa am eu dyletswyddau.
32.13	Rhaid i'r awdurdod lleol sicrhau bod y trefniadau sy'n cael eu gwneud yn hygyrch i blant a phobl ifanc, a'u bod yn cael eu cyflwyno mewn ffordd sy'n diwallu eu dewisiadau a'u hanghenion cyfathrebu (gweler Pennod 3 ar gynnwys a chefnogi plant, eu rhieni, a phobl ifanc).	Gwybodaeth hygyrch	Isel neu ganolig Dylai pob awdurdod lleol eisoes sicrhau bod y wybodaeth a ddarperir ganddo i'r cyhoedd yn hygyrch. Efallai y bydd cost untro am baratoi'r deunyddiau hyn, ond

			fawr ddim costau parhaus.
32.11	Rhaid i'r awdurdod lleol sicrhau bod y staff sy'n gyfrifol am y trefniadau hyn yn deall y system ADY yn fanwl. Er mwyn gwneud hynny, dylai'r awdurdod lleol sicrhau bod staff sy'n gyfrifol am y trefniadau yn derbyn hyfforddiant a datblygiad priodol i wneud eu gwaith yn effeithiol, a bod hyfforddiant yn cael ei ddiweddarau er mwyn gwella safonau.	Hyfforddiant	Isel Gall yr hyfforddiant hwn gael ei addasu o ddeunydd hyfforddiant Llywodraeth Cymru, gan gadw'r gost yn isel.
32.63	Rhaid i'r awdurdod lleol sicrhau bod pob eiriolwr: (a) yn deall y system ADY gan gynnwys y trefniadau ar gyfer osgoi a datrys anghydfodau a gweithdrefnau'r Tribiwnlys; (b) yn meddu ar hyfforddiant priodol, gan gynnwys ym maes cyfathrebu â phlant a phobl ifanc ac unigolion ag anawsterau cyfathrebu, gan barhau i dderbyn hyfforddiant a datblygiad priodol er mwyn cyflawni eu rôl yn effeithiol a gwella safonau; (c) yn meddu ar wybodaeth berthnasol am ADY y plentyn neu'r person ifanc; (d) yn cadw cofnodion cyfrinachol; (e) nad ydynt wedi'u gwahardd rhag gweithio gyda phlant (yn achos eiriolwyr plant) neu gydag oedolion (yn achos eiriolwyr pobl ifanc y credir eu bod yn "wynebu risg"). Os nad oes gan y darparwyr eiriolaeth y wybodaeth hon, rhaid i'r awdurdod lleol sicrhau bod y darparwyr yn gwneud cais am ddatgeliad manylach a gwiriad o restr y rhai sydd wedi'u gwahardd gan y Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd cyn symud ymlaen.	Hyfforddiant	Isel neu ganolig Dylai costau hyfforddi eiriolwyr fod yn gymharol isel. Mae Llywodraeth Cymru yn buddsoddi mewn hyfforddiant ar gyfer y system ADY a bydd yn darparu deunydd hyfforddiant am ddim ar-lein. Efallai y bydd yn cymryd peth amser i hyfforddi pawb, ond o ystyried y niferoedd bach dan sylw, dylai'r gost fod yn isel.

8. Ymgynghori

Cynhaliwyd ymgynghoriad ar y Cod ADY drafft rhwng mis 10 Rhagfyr 2018 a 22 Mawrth 2019.

Roedd yr ymgynghoriad yn ceisio barn ar y Cod ADY drafft a'r rheoliadau arfaethedig er mwyn ystyried sylwadau a gwneud gwelliannau cyn ei osod gerbron Senedd Cymru.

Roedd yr ymgynghoriad wedi'i anelu at ysgolion a gynhelir, sefydliadau addysg bellach, awdurdodau lleol, byrddau iechyd lleol, lleoliadau blynyddoedd cynnar, sefydliadau yn y trydydd sector ac unrhyw un arall sydd â diddordeb mewn anghenion dysgu ychwanegol.

Gofynnwyd 65 o gwestiynau yn yr ymgynghoriad a oedd yn ymdrin â phum thema:

1. Y Cod ADY drafft;
2. Rheoliadau drafft ar gyfer Tribiwnlys Addysg Cymru;
3. Rheoliadau drafft ar gyfer Cydlynwyr ADY;
4. Plant sy'n derbyn gofal;
5. Effaith y cynigion.

Ymatebodd cyfanswm o 644 o bobl i'r prif ymgynghoriad. Mae adroddiad cryno ar gael [yma](#).

Roedd y prif themâu a godwyd yn ystod yr ymgynghoriad yn cynnwys:

- nifer mawr yn gofyn am i lawer o'r enghreifftiau o "dylid" yn y Cod ADY drafft gael eu troi'n enghreifftiau o "rhaid";
- pryder am arddull yr iaith a ddefnyddir yn y Cod ADY drafft;
- materion o ran darparu cludiant i ddysgwyr ôl-16 sydd ag anawsterau neu anableddau dysgu;
- ceisiadau am ganllawiau ar ddeddfwriaeth berthnasol arall neu ar faterion a nodir mewn canllawiau statudol eraill;
- pryderon y byddai'r system ADY newydd yn cael effaith ariannol fawr;
- ceisiadau i ddatblygu system electronig i gefnogi proses y CDU;
- gallu'r gweithlu arbenigol, gan gynnwys seicolegwyr addysg, i gyflwyno elfennau o'r system newydd a ddisgrifir yn y Cod ADY drafft.

Ceir crynodeb o'r newidiadau a wnaed i'r Cod ADY yn dilyn yr ymgynghoriad yn y tabl ar dudalen 14 o'r Memorandwm Esboniadol.

9. Asesu'r Gystadleuaeth

Ni fydd y darpariaethau yn y Ddeddf yn effeithio ar fusnesau nac elusennau

na'r sector gwirfoddol mewn ffyrdd sy'n codi materion o ran cystadleuaeth. Ni chymhwyswyd y prawf hidlo'r gystadleuaeth.

Ni ddisgwylir i'r darpariaethau yn y Ddeddf gael unrhyw effaith ar gystadleuaeth na gosod unrhyw gyfyngiadau ar gyflenwyr newydd neu gyflenwyr presennol. Disgwylir i'r rhan fwyaf o'r costau sy'n gysylltiedig â'r ddeddfwriaeth gael eu hysgwyddo gan gyrff cyhoeddus, sydd eisoes yn talu'r costau hyn.

Ni ddisgwylir i'r ddeddfwriaeth gael unrhyw effaith ar fusnesau bach a chanolig (BBaChau) yng Nghymru.

10. Adolygiad ar ôl gweithredu

Caiff y broses o gyflwyno'r system ADY newydd fesul cam ei monitro a'i gwerthuso gan Lywodraeth Cymru yn ystod y broses o'i rhoi ar waith ac ar ôl hynny. Yn ystod y broses o'i rhoi ar waith, bydd prif ffocws y gwaith ar gadarnhau i ba raddau y mae rhanddeiliaid yn cydymffurfio â'r darpariaethau yn y Ddeddf ac ar ystyried effeithiau cychwynol y Ddeddf drwy ddefnyddio'r data sydd ar gael.

Hefyd, mae Llywodraeth Cymru wedi ymrwymo i gynnal adolygiad ôl-weithredol o'r Ddeddf ymhen pum mlynedd; bydd hwn yn cynnwys astudiaeth llinell sylfaen o'r system bresennol er mwyn llywio'r gwaith o werthuso effaith y Ddeddf yn y dyfodol. Cyhoeddwyd yr astudiaeth llinell sylfaen gan Arad Research ym mis Chwefror 2019. Bydd yr adolygiad ôl-weithredol yn canolbwyntio'n bennaf ar ganlyniadau'r Ddeddf i bobl ifanc a rhieni.

Mae adran 89 o'r Ddeddf ADY yn amlinellu'r ddyletswydd ar Weinidogion Cymru i adolygu digonolrwydd darpariaeth ddysgu ychwanegol yng Nghymru a chyhoeddi adroddiad ar y canlyniad o fewn pum mlynedd i'r system newydd ddod i rym.

Yn y cyfamser, mae dyletswydd barhaus ar awdurdodau lleol o dan adran 63 o'r Ddeddf i adolygu'r trefniadau a wneir gan yr awdurdod a chan gyrrff llywodraethu ysgolion a gynhelir yn ei ardal ar gyfer plant a phobl ifanc sydd ag anghenion dysgu ychwanegol.

Er mwyn sicrhau bod y trefniadau ar gyfer darparu DDdY sy'n ymwneud ag iechyd yn ddigonol ac yn briodol, mae'r Cod ADY yn nodi'r disgwyliadau ar y SACDA i oruchwylio'r gwaith o ddatblygu prosesau i gasglu a dadansoddi data cadarn i fesur ei gydymffurfiaeth â dyletswyddau o dan y Ddeddf. Dylai hefyd fesur effeithiolrwydd trefniadau ar gyfer gweithio mewn partneriaeth, a sicrhau ansawdd ei weithgareddau mewn perthynas â phlant a phobl ifanc ag ADY.

Mae hyn yn gwrthbwysu dyletswyddau tebyg ar awdurdodau lleol i sicrhau bod DDdY sy'n ymwneud ag iechyd a'r system ADY ei hun yn cael eu hadolygu'n barhaus, gan roi cyfle i wella systemau mewnol lle y bo angen.